

Izhaja vsak četrtek in soboto ob 11. uri predpoludne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po posti prejemam ali v Gorici na dom posiljan celoletno 8 K, polletno 4 K in četrtletno 2 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah, Jellersitz v Nunskeh ulicah in Leban na Verdijevem tekališču po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

„Centralna posojilnica“.

Minuli četrtek se je vršil redni občni zbor tega našega imenitno se razsvitajočega zavoda. Gosp. dr. A. Gregorčič, predsednik načelstva, je konstatiral sklepnošt in otvoril zborovanje, toplo pozdravljajoč došlece. Po pozdravu se je z gorkimi besedami spominjal prvega posojilničnega predsednika, premiurnega dr. Josipa Pavliča, s katerim njevovo neumorno delovanje za zavod, katero je prekinila med letom ljuta smrt, in vabil navzoče, da naj v znak hvaležnosti in spoštovanja do bivšega načelnika vstanejo s sedežev, kar so vsi storili. Na to je dal besedo posojilničnemu vodju, g. S. Premrou, ki je prečital poročilo načelstva in računske sklepe za drugo upravno leto 1902. Z ozirom na to, da prinašamo na zadnji strani računske sklepe, povzamemo iz poročila le sledče podatke, katere ob enem primerjam s podatki iz prve upravne dobe.

Število članov je poskočilo od 444 na 599, število glavnih deležev od K 18.800 na K 22.400, število opravilnih deležev od K 910 na K 1.200.

Denarni promet je znašal v drugem upravnem letu K 2,246.707,77, v prvem upravnem letu, obsegajočem pol-drugoletno delovanje pa K 2,394.895,43.

Stanje hranilnih vlog koncem I. 1901 je bilo K 378.008,90, koncem I. 1902 pa K 677.456,07.

Stanje posojil je znašalo koncem prvega upravnega leta K 418.923,12, koncem drugega pa K 584.217,38.

Promet v tekočem računu druge upravne dobe je znašal K 1,474.869,78, torej nadpolovični celotni promet z ozirom na to, da je „Centralna posojilnica“ ob enem tudi denarno vrvnalno središče goriških gospodarskih zadrug.

In sicer je bilo sprejemkov K 671.480,12 in izdatkov K 803.389,66.

Stanje tekočega računa koncem I. 1902 je bilo aktivno za K 102.783,71, dočim je bilo koncem I. 1901 pasivno za K 30.735,05.

In sicer znaša stanje: aktivnih tekočih računov K 192.244,03 pasivnih " " 89.460,32 torej stanje K 102.783,71 Čisti dobiček upravne dobe je K

4.015,82, ki se je po sklepu občnega zabora v smislu pravil vporabil na sledeči način:

v splošni rezervni zaklad . . . . K 1.078,86
v razpoložni zaklad 677,28
5% dividenda deležem za 2½ letno dobo 2.259,68
skupaj K 4.015,82

Iz razpoloženega zaklada je dovolilo načelstvo, kateremu pristoja odločitev uporabe tega zaklada, za sedaj znesek K 300 „Šolskemu Domu“ v Gorici, ostali znesek vporabi prihodnje načelstvo za občekoristne namene v prilog kmetijstvu.

Drugi del poročila se ozira na delovanje posojilnice kot zveze gospodarskih zadrug na Goriškem. Iz tega izvemo, da je v zvezi 14 kreditnih zadrug, 1 proizvajalna in 1 razprodajalna zadruga; dalje da je g. Premrou, ki izvršuje ob enem funkciji revizorja, pregledal v drugi polovici leta 14 zadrug, in da sta se s pomočjo „Centralne posojilnice“ ustavili v prošlem letu 2 hranilnici in posojilnici, in sicer v Dornbergu in v Štanjelu.

Občni zbor je soglasno zahvalil poročilo, na kar je prešel k drugi točki dnevnega reda: Poročilo nadzorstva. G. Ivan Dermastia je v nadomestovanje odsotnega predsednika nadzorstva, gosp. prof. Jakopa Čebularja, poročal, da je nadzorstvo med letom večkrat pregledovalo upravo in jo našlo v uzornem redu; istotako je pregledovalo računske sklepe, primerjalo je s knjigami in našlo tu vse v redu; sklepaje predlagal je, naj dà občni zbor načelstvu absolvir. Tudi to poročilo se je soglasno vzelo na znaje.

K tretji točki dnevnega reda je posojilnični revizor poročal o utisih, katere je dobil pri pregledovanju zadrug; izjavil je, da je kot strokovnjak, zadovoljen z redom, katerega je našel; navedel je malenkostne nedostatke, kakor tudi načine, kako te odpraviti. Zlasti je polagal posojilničnim upravnikom na srce, naj bodo strogi pri dovoljevanju posojil, do skrajnosti natančni pri spisovanju knjig; naj se povsod uvedejo uradni dnevi in dvojni ključi. Posebno je še priporočal, naj se povsod skrbi za gospodarsko izšolanje posojilniških upravnikov, toliko članov načelstva, kakor nadzorkrta.

G. predsednik je ob sklepu tega

skim maršem, ter jo je skoraj uničil. Nasproti temu se je pa ponesrečil dobro nameravani napad na Piemontež 30. maja pri Goito, ker so posamezna krdeva vojske prerezstreno in neskušno sodelovale in ker se je morala podati sestrada in neprenehoma napadana mala trdnjava Peschiera, med tem ko se je napravil Radetzky k novemu napadu ob jugu gardskega jezera, katero je branil le jeden bataljon Otočanov in ena divizija Sluncev proti 10.000 mož Piemontež pod samim generalom Ferdinandom, vojvodom Savojskim, sinom Karola Alberta.

Tu je moral Radetzky svoj vojni načrt spremeniti. Med tem, ko se je sovražnik veselil nad poluzmagom pri Goitu in Peschieri, in se je v ta namen slovensko zvonilo po vseh laških mestih ter so napravili razsvetljavo, se je podal en del avstrijske armade prav natihoma proti Vicenci, kjer se je zbrala sovražna moč pod generalom Durandom, nad 20.000 mož, med temi so bili papeževi Švicarji in križarji (Crociati-Kreuzfahrer) iz cer-

poročila otvoril debato, katere so se udeležili razni posojilničarji.

Cetrtič točka dnevnega reda je bila potrjenje letnih računov in sklepanje o uporabi čistega dobička. Načelstvo je predlagalo občnemu zboru dve alternativi glede razdelitve dividende, in sicer prvo, da se razdeli dividenda za ves čas obstoja, torej za 2 in pol leti, in drugo, da se za sedaj plača dividenda samo za drugo upravno leto. Zborovalci so se odločili, kakor že zgoraj navedeno, za prvo alternativo in ob enem potrdili soglasno letne račune.

Na to se je prešlo k peti točki dnevnega reda: Slučajnosti, pri kateri se je izrazila od strani zastopnikov reisenskih posojilnic želja, naj bi se delovalo na to, da se znižajo obrestne mere pri posojilih. Reševanje te točke se je prepustilo novemu načelstvu.

Kot zadnja točka dnevnega reda je bila volitev načelstva in nadzorstva. G. predsedn. dr. A. Gregorčič, je omenjal, da preneha v letošnjem letu triletna doba načelstva in da je zato treba izvoliti nove odbornike. Istotako je treba izvoliti nadzorstvo, katerega upravni čas obsega le jedno leto. Na to je pretrgal sejo, da so se zborovalci združili glede volitve. Msgr. g. Cibič je potem predlagal v imenu zborovalcev sledeče gospode: V načelstvo: Dr. A. Gregorčič, dr. Fran Pavletič, ces. svetnik Fran Vodopivec, dr. Andrej Pavlica, prof. Ivan Berbuč, Anton Klančič in Ferdinand Sfiligoj. V nadzorstvo pa ti le gospodje: Prof. Jakob Čebular, Jožef Vidmar, Josip Mašera, dr. Franc Kos in Ivan Dermastia. Predsednik je dal ta predlog na glasovanje, ki je bil enoglasno sprejet.

S tem je bil dnevni red končan in zborovalci so se z veseljem razšli, da stoji zavod na dobrih nogah in s trdnim upanjem do vedno intenzivnejšega razvoja.

Vladarski obiski in svetovna politika.

Angleški kralj in nemški cesar sta se minuli teden mudila v Rimu kot gosta italijanskega kralja ter sta se pri tej priliki poklonila tudi sv. očetu Leonu XIII. v Vatikanu. Angleški kralj je na svojem

kvene države in iz drugih krajev Italije. Dne 10. junija so naši vzeli z naskokom nad Vicencijo gospodruječe brežuljke, ukljub hrabremu uporu Švicarjev in 11. junija se je moral Durando umakniti nazaj čez Pad. Nekaj tednov se je bavil maršal s posedenjem in preustrojenjem zopet osvojenega beneškega ozemlja, ter je zavaroval svojo zvezo s Tirolom. Dne 23. julija pa je korakal pred jutranjim svitom iz Verone k odločilnemu napadu na Karl-Albertovo armado in še v jutro je bila strahovita postojanka Somma-Campagna osvojena ter predrt središče sovražne armade. Tudi dne 24. julija so se naši pri Valeggio zmagovalno borili, ali brigada Simbschen je zašla stran poti, ter je bila deloma zajeta, deloma pa razkropljena, tako, da so še le bitke pri Custozi dne 25. in pri Volti dne 26.

Julija dovršile poraz Piemontežev. Veselo in zmagovalno je korakal maršal na čelu svoje krasne armade čez reke Oglio in Addo v Milan. Tu so zopet bili na plat zvonov kakor v marcu od 18. do 23. Mesto ni le bilo polno ustajnikov, ki so

Uredništvo in upravljenje se nahaja v Narodni tiskarni, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročino pa na upravljenje Gorice. Oglas se računi po peti vrsti in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računi se po pogodbi.

LISTEK.

Spomin na 55-letnico ustaje v Milani in hrvatsko junashvo v istej.

(*) Et meminisse juvat. Spisal M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Prostovoljna krdela, katera so se Radetzku bližala, je tako naklestil, da so bežala domov ali pa so se oddaljila. Dne 6. maja pa je zagnal napad sardinske vojske na predležeča brda pri Veroni v sijajni bitki pri Sv. Luciji, kjer se je tudi naš cesar še kot nadvojvoda bojeval. To je pa Italijane zelo osupnilo in Karol Albert je postal bolj previden, vendar so pa razbobljeni v svet, da je treba prav za prav le potrpežljivosti, da preženejo avstrijsko vojsko iz njene trdne postojanke. Med tem pa se začne pomikati založna armada ob Soči, ter si osvoji Videm, Trbiž, Feltre, Belluno, Bassano, obkoli Vicencijo ter prispe 25. maja, 19.000 mož močna, v Verono. Dne 28. maja je maršal nenadoma napadel sovražno krdelo, ki se je bilo ustanovilo ob rečici Kurtatone, nedaleč od Mantove, v prav opasni poziciji, s ponočnim stran-

se bahali, da so maršala ven pahnili, marveč v njih podpora je bila pripravljena armada enako velika, kakor Radetzkova. Ali to armado so Avstrije potisnili dne 6. in 7. avgusta v mesto. Milaneži so vzdignili pač strahovit hrup, pa niso prijeli za orožje, ker so čakali na povelje kralja Alberta.

V tej stiski in razbeganosti piemonetke pobite in potre armade, sklene Karol Albert premirje; ali zdaj zaide sam v nevarnost življenga, ker se je smatralo ljudstvo za izdano in je že streljalo na njegov glavni stan, da so ga morali njegevo vojaki rešiti. Vsled premirja je zapustil ali ostavil Lombardijo, Parmo in Modeno; obljudil je tudi, da odpokloče svoje vojne ladje od Benetk domov, kar pa ni izpolnil, ker je koval nove vojne načrte.

Premirje je imelo trajati 6 tednov ter se vporabiti za mirovne razprave. Po vzajemnem dogovoru se ima podaljšati, v slučaju odpovedi se ima to vzajemno sporociti na vsaki način osem dni pred započetim bojevanjem. (Dalje pride.)

morali držati jezik za zobmi, o tej sramoti domovine, ko bi največji njen sovražnik, nemški cesar, s porogljivim smehom okoli usten, jezdil po pariških ulicah, — takrat bi ti optimisti klicali nemškemu cesarju „hura!“ pa mešali ta klic s posmehljivim „živel republika!“ — Pesimistična glasila se nadalje morda niti ne motijo, ko trdijo, da obiski nemškega in angleškega vladarja veljajo svrhi osiguranja zaveznikov za slučaj vojne.

To možnost opravljajo dogodki. Razmere na Balkanu niso take, da bi v očigled istih mogel kdo biti pravi optimist. Macedonija, Albanija, Bolgarija in Srbija so značilne točke na političnem obzorju Evrope. O Franciji sploh smemo trditi, da so njene notranje razmere preludij k spremembam njene vnanje politike. Danes ali jutri v Franciji mora priti do mogočnih homatij, kar se da trditi z ozirom na velikanski odpor nacijonalistov proti nastopom Combesove vlade. Da zamorejo postati nacijonalisti nasledniki sedanja vlade, s tem dejstvom računajo tudi v Berolinu, s katerim namežikuje sedanja vnanja politika Francije.

V mednarodnem simpatizovanju, ki se je nekako pričelo izražati v vladarskih obiskih, pa igra danes Rim nekako glavno vlogo. Italijanskega kralja sta zaporedoma obiskala dva močnejša vladarja nego je on, na jesen pa se pričakuje obisk tudi ruskega carja. Italija plava v morju ravnosti, ker se hkrat — in to ne baš zaradi njene dvomljive vrednosti — zanimala zanje tako velika gospoda. Mladital. kralj je ves srečen, ker taki obisk povzdignejo njegovo ime. Hkrat pa se mu pripisujejo velike politične zmožnosti, poleg tega pa se pripoveduje o njem, da snuje načrte, ki so vse drugo nego izraz priateljstva do Avstrije.

Obisk angleškega kralja v Rimu je pa zlasti rusko časopisje označilo na tak način, ki potrjuje novi tok italijanske politike nasproti naši monarhiji. „Vednosti“ omenjajo tradicionalno priateljstvo Anglije in Italije, „Novosti“ konstatirajo, da je za časa burske vojne Italija bila jedina velevlast v Evropi, ki zaradi te vojne ni kazala antipatijske do krivične Angleške, a „Svet“ naglaša, da ni izključeno, da se je za bivanja angleškega kralja v Rimu določila složna akcija na Balkanu med Anglijo in Italijo, kar je seveda verjetno z ozirom na to, da med Anglijo in Italijo na Balkanu ne more biti nesoglasja, ker ne jedna ne druga nima ne narodnih in ne drugačnih opravičenih interesov tam doli, pač pa je med Avstrijo in Italijo spornih točk osobito v zadavi Albanije, katero hoče Italija za se in pa jadranskega morja. Anglija, da je na to stran zagotovila Italiji svojo podporo.

V avstrijskem časopisu je navstal nekak vihar vsled napitnice nemškega cesarja v Rimu.

Viljem II. je, namreč v svoji napitni na nemškem poslanstvu, govoril samo o zvezi, ki obstoji med Nemčijo in Italijo, a ni se z besedico dotaknil trozvezje in Avstro-Ogerske in to v času, ko se Italija pripravlja, da udari na Vztoke, ne meneč se za sporazum med Avstrijo in Rusijo.

„Reichswehr“ piše, da se je nalašč preziralo omeniti trozvezo, s čemer je nemški cesar sam dal spričevalo, kako malo veljave ima trozveza. Temu se ni čuditi, ker je Italija že davno spremenila svojo politiko nasproti habsburški monarhiji. Da grof Goluchowski ni tako boječ — meni „Reichswehr“ — bi moral že davno zahtevati revizijo zavezničnih odnosov med Avstrijo in Italijo. Moral bi bil izjaviti, da nastop Italije na Balkanu ni prav nič dosten zaveznic, a še manj priateljice.

Vsakotliko je Albanija pozorišče, na katerem pleto intrige italijanski agentje. Iz vsega tega ni težko spoznati, da so prigovori proti ital. politiki merjeni posredno na adreso Nemčije, katera ital. intrige na Balkanu podpira proti zakoniti stvari Slovanov. Prisrčnost med nemškim cesarjem in ital. kraljem je bila uprav

demonstrativna. Viljema sta spremila dva njegova sinova. Nemško časopisje pa z velikanskim navdušenjem piše o sprejemu, ki ga je Rim pripredil nemškemu cesarju.

Kar se tiče obiska angleškega kralja v Parizu, je vredno omeniti, da sprejem od strani pariškega prebivalstva ni bil tak, kakor ga je opisalo izvestno časopisje, ves sprejem je bil temveč od vladne klike naročen sijaj. Deponlede, glava nacijonalistov, je moral porabiti vso svojo avtoriteto v to, da je preprečil gibanje, ki se je v Parizu pripravljalo proti Edvardu VII. Cassagnac pa v svojem listu „Autorité“ priobčuje pismo na angleškega kralja, v katerem pravi: „Vaša prisotnost v Parizu nas žali v srce in razburja vse domoljube. Vi ste nam morali prizanesti s svojim obiskom in razumeti, da morete biti gost vlaže te republike, n i k d a r pa gost Francoske.“

Orleanistska in legitimistička aristokracija pa se je ostentativno držala daleč od „svečanosti“. Najbolj da so se veselili obiska Edvardovega njegovi starznanci, s katerim je še kot princ Waleški prebil v Parizu toliko lepih dni in — noči....

Kar se konečno tiče obiska angleškega kralja in nemškega cesarja v Vatikanu, je treba poudariti kot pomen istega dejstvo, da tako v Nemčiji, kakor i v Angliji napreduje katoličanstvo ter da je to faktor, s katerim morata računati oba protestantska vladarja, katera je prisilila moč katoliške ideje, da stojita z glavarjem sv. cerkve v dobrih odnosajih.

Dopisi.

Iz Dornberga. — Preteklo je že dve leti, kar so bila cenjena zemljišča, katera nam je pobrala vipavska železnica, a do danes še nismo dobili odkupnine.

Vsem je še dobro znano, kako nizko nam je zemljišča cenil neki gospod z Vogrskega, kateri pa zdaj za furlana Noglosa prodaja nekdanje Coroninjevo posestvo pa silno visoki ceni. Je pač že tako, da kadar kmet kupuje, mu zagarajo kupno ceno kar se da visoko, kadar mu pa jemljejo, mora dati — rad ne rad — po najniži ceni.

A da bi še to malo, kar so mu pri cenitvi odločili, že vendar enkrat prejeli! Že dve leti čaka naš kmetič, že dve leti hodi v mesto popraševat, kaj pride do plačila. Koliko ima tukaj nepotrebnih poti, ki niso brez stroškov, koliko zgubljenih dñin, ki mu jih nobeden ne plača. V mestu ga gonijo od Poncija do Pilata, a do plačila vendar ne pride, in tako se je že deset in dvajsetkrat vrnil žalosten domov k svoji stradajoči družini.

Kaj je gospodi, ki sedi pri bogatih mizah, kmet-trpin mar; ona ne pojmi kaj je pomanjkanje, kaj je siromaštvo. Vipavska železnica je pa tudi — kakor je v obče koristna — marsikateremu pridnemu poljedelcu naredila veliko škode.

Nekateri nimajo naprimer vsled železničnega nasipa v svoja razkosana zemljišča nobene poti, drugim dela voda radi premenjenih strug in odtokov pri njivah in travnikih mnogo kvara, tretjim se zemlja usipa in uséda.

Komisija za pregledovanje in cenitev škode ter zaslisanje pritožb je že davno na lici mesta vse pregledala, pritožbe poslušala, a menda samo poslušala in pregledala, storila pa nič, da bi bilo kmetu pomagano.

Za Boga! Povejte nam, kako naj pa pridemo v svoja zemljišča? Čez železnični tir in nasip nas ne pustijo, in ko bi nas tudi pustili, ali naj gnoj, orodje in drugo potrebno v svoje razkosane njive in travnike v zrakoplovu (balonu) čez nasip spravljamo, ali naj poljske pridelke z Elijevim vozom na dom dovažamo. Gospoda, nimamo ne enega ne drugega.

In če prizadeti posestnik poprašuje na merodajnim mestu, kajde se mu napravi obljubljeni most, steza, pot, kolovoz, plot, jez, bran itd., mu cinično odgovorijo — naj toži.

Tedaj naj se revež še pravda za svoje pravice z bogatim židom. Kdo si bo to upal, potem ko vé, kaj so oni dosegli, ki so se pravdali radi nizke cenitve zemljišča? Dalje, kmet plačuje davke od zemljišča, katerega mu je železnica že pred dvema letoma odvzela.

Znano je pa, da davkarija z davki ne čaka, ko je leto poteklo. Tu velja: Plačaj ali pa sekvester. In zdaj pojdi ubogi kmet, udolži se in plačaj davek od zemljišča, katerega že dve leti ne uživaš, ker ni več tvoje. Pa se mi zna ugovarjati: saj dobi kmet ob svojem času povrnjeno, kar je za železnico plačal.

Prašam, ali dobi pa povrnjene tudi obresti, ki jih mora plačati od udolžene svote, s katero je davek za druge plačal. Ne verjamem. Sicer pa naj plačuje davek oni, komur tiče, to je pošteno.

Marsikateremu je tudi železnica pobrala jedino njivo, katero je imel, na kateri je prideloval živeža za svojo družino vsaj za nekaj mesecov. A zdaj že dve leti ni ne njive ne denara. Kdor ne vé kaj je revščina in pomanjkanje, lahko čaka, a naš kmet je ubog, je potreben je pa tudi že čez vse sit tega čakanja. Merodajni krogi, ganite se torej ter pripravite kmetu-trpinu pot, da pride že vendar enkrat do svoje pravice — do svojega plačila.

Posestnik.

Iz Prvačine. — V Prvačino, dne 31. maja do 2. junija, to je prvi, drugi in tretji binkoštni praznik, prideš si ogledat razstavo črešenj in nekaj vin. V prostorih g. Vin. Gregoriča pokažijo sadarska društva vipavske doline, kaj zamore um in dlan. Vsi sloji napredujejo, se združujejo, stremijo po virih, kako bi si zboljšali gmotno stanje, le kmet je največji siromak. Zakaj? Ker se ne gane spod krova svoje strehe! Kmet! ven v javnost. Okleni se prijateljev, ki te bodrijo z nasveti! Pokaži svojo veljavo in moč. Žalibog, da je dandanes mnogo sovražnikov, proti katerim se mora kmet bojevati za svoj obstanek. Ti so: vinska klavzula, trtna uš, razni črvi, ki nam pokončajo sadno drevje in vremenske nezgode. Pa ne samo ti sovražniki stoje na poti napredku kmetijstva, ampak zgodi se večkrat, da ne more kmet svojih pridelkov spraviti v denar. Snujmo torej shode, ter poučujmo se medseboj, kako bi zatrli naše nasprotnike in sploh vse nepriličnosti, ki zavirajo razvoj in napredok našega stanu. Ti shodi naj bodo razstave, da vidimo v dejanju, kako nam je napredovati. Smoter takih razstav naj bi bil, ljudstvu priporočiti najbolje vrste tega ali onega sadu. Radi se udeležujemo raznih veselic, kjer se prepeva, svira, kjer poslušamo govornike ali kratkočasne igralce na odru — dušni užitek. Obiskujmo tudi kmetijske veselice, kjer se nam nudi pa — gmotni užitek, naše blagostanje. Lepa prilika se nudi izletnikom, ki se udeležijo veselice v Ajdovščini, da si mimo grede lahko ogledajo razstavo v Prvačini. Kdor želi kaj razstaviti, naj dopošije vsaj do 30. t. m., t. do sobote dopoldne.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi seji poslanske zbornice se je posl. Abrahamowicz brido pritoževal, ker se poslanci tako malo brigajo za parlamentarno delo, da jih ni bilo pri zadnjem seji niti toliko navzočih, da bi zamogla biti zbornica sklepna. Pritoževal se je tudi nad počasnim delovanjem raznih odsekov. Krščansko socijalni in konservativni poslanci so interpelirali načnega ministra zaradi dogodka na politehniku, kjer so se krščansko misleči dijaki od strani nemško liberalnih in nemško nacijonalnih visokošolcev zato napadali, ker so proti dvoboku. Poslanec Wolf je istotako interpeliral naučnega ministra zaradi izgrebov na politehniki in je trdil, da so izzvali izgrede krščansko misleči dijaki s tem, da nosijo na prsi znake akademičnih društev, čeravno ne priznavajo in so zoper viteške nazore akademikov, ko je v njih društih izključen dvoboj. Naučni minister je na te interpelacije koj odgovoril in je imenoval izgrede na politehniki, ki se so vršili zadnje dni, kot sramotne. Ob jednem je tudi reklo, da se bode proti

provročiteljem izgredov postopalo z vso strogoščjo. Posl. Stein je predlagal, naj se otvorí debata o tem ministrovem odgovoru. Ta predlog je zbornica sprejela. Potem je sledilo glasovanje o nujnem predlogu posl. Stranskega v zadevi olomuškega nadškofa dr. Kohna. Predlog Stranskega je bil sprejet. — Ker je ministerski predsednik dr. Körber v jedni zadnjih sej posl. zbornice rekel, da se mu ne zdi umestno odgovoriti na interpelacijo, katero je stavil posl. Bianchini glede dogodka na Hrvatskem, je posl. Bianchini v torkovi seji stavil do zborničnega predsednika vprašanje, v katerem trdi, da je ministerski predsednik s tem, da ni dal odgovora na njegovo interpelacijo, ne da bi povedal zakaj, kršil zbornični opravilnik ter ob jednem pravico ljudskih zastopnikov v državnem zboru. Dočim je ves političer svet prepričan, da uplivajo dogodki na Hrvatskem neugodno na celokupno našo monarhijo, je ministerski predsednik tako kratkoviden, da tega priznati noč. Po govornikovem mnenju, naj bi skrbeli naši državnični raje za mir in red v lastni hiši, ne se pobrigali za to, kako naj se mir in red napravita v Macedoniji. Zbornica je potem prešla k dnevnejšemu redu in je v vseh treh branjih vzprejela zakonski načrt glede odprave uradniških kavcij. V tej seji je stavil dr. Šusteršič s tovariši interpelacijo, zaradi odsodbe „Slovenčevega“ odgovornega urednika Rakovca in dr. Lampeta, katero priobčimo prihodnjic.

Češki narodni svet.

Kakor Nemci, ustanove tudi Čehi na Češkem narodni svet. Ta narodni svet bo obstojal iz vseh čeških narodnih strank in bo podpiral in pospeševal vse skupne češke interese.

Hrvatski nemiri v ogrskem parlamentu.

V ogrskem parlamentu so bili v torki burni prizori zaradi nemirov na Hrvatskem. Posl. Barnabas se je zdelo premalo to, kar počenjajo madjaronske oblasti s Hrvati in bi mu bilo najljubše, da bi se poslala nad nje cela armada, ki bi jih postreljala. Trdil je tudi v svoji nesramnosti, da se Hrvatje k nemiru hujskajo z Dunaja, kakor da bi k nemiru ne dalo dovolj povoda brutalno postopanje madjaronskih oblasti v Hrvatski. Ministerski predsednik pl. Szell pa je nehotje priznal, da postopa hrvatski ban dovolj strogo nasproti Hrvatom ter da ima na razpolago dovolj vojašta.

Dogodek na Hrvatskem.

V tork so demonstranti v Zagrebu pobili vsa okna madjarske šole, nahajajoče se blizu kolodvora državnih železnic. Poslopje, v katerem se nahaja obratno vodstvo državnih železnic, bilo je pa vse pomazano z nekim črnilom. — Iz Belovara so pripeljali te dni v Glognico 84 oseb, moškega in ženskega spola. Vklejeni so bili po dva in dva skupaj. Bile so to one osebe, katere so aretirali za časa izgredov v Križevcih. — Natančna in resnična poročila o dogodkih na Hrvatskem je danes prav težko dobiti, kajli policija, nahajajoča se vedno na poštah, odpira vsa pisma ter jih konfiscira, ako se v njih opisujejo izgredi. Tako je policija iz konfisciranih pisem doznała tudi o nameravanih demonstracijah, ki so se imele vršiti med 9. in 10. majem. Na Sušaku je policija prepovedala zbirati se po mestnih ulicah v večjih gručah. Isto tako morajo biti že ob 8. uri zvečer zaprte vse gostilne in krčme in sploh vse javni lokali. Vojaštvu je odšlo v Delnice in v Hreljin, ker so tudi tam nastali nemiri. Tudi v Senju se boje nemirov in so tudi tje poslali vojake. Madjari, stanovalnici na Sušaku, preseliti se hočejo na Reko. Železniški madjarski uradniki v Zagrebu so istotako pričeli akcijo, da bi se obratno vodstvo državnih železnic preneslo iz Zagreba na Reko. — V Bakru so v torki zvečer pobili vsa okna na železniškem kolodvoru ter odnesli madjarske napise. Ker se je raznesla govorica, da nameravajo na železnicu med Reko in Karlovcem odpraviti železniške tire, je ob tej železniški progi nastavljeno vse polno vojakov. — Med ponedeljkom in torkom so se vršili hkrat nemiri na 20 krajev. — Kolikor se je moglo doznavati, je bilo do sedaj 17 oseb deloma ubitih, deloma nevarno ranjenih s puškami in z bodali. Lahko ranjenih oseb pa je bilo na več stotin. Sploh vse po celi Hrvatski strašno in ni ga dne, da ne bi se v jednem ali v drugem kraju prelivala kri. Vojašta pa je vse polno po deželi. — V torki zvečer so se ponovili izgredi na Sušaku. Množica je napadla s kamenjem vlake, dohajajoče z Reke. Pri tej priliki je bil ranjen neki orožnik. Isto tako je množica s kamnem napadla onega sodnika, ki je isti dan predpoludne odsolid nekaj izgrednikov. — Železniško osobje se je branilo nadaljevati pot z vlaki, ker se je balo

napadov. Poklicalo se je na pomoč vojaštvo. — V Grobelškem polju sta bila aretirana župnik znani pisatelj Jemersič in kaplan Oskar Schuster, ker sta na sumu, da sta razširila po okolici znane oklice.

V Bakru je bilo v torek zaredi izgredov aretiranih 11 oseb. V sredo zvečer pa je prišlo v Bakar več tisoč ljudi iz okolice, kakor iz Kraljevic, iz Krašic itd. Vsa ta množica je napadla najprej magistratno poslopje s kamenjem ter razbila okna. Potem pa se je množica podala k okrajnemu sodišču, kjer je bilo zaprtih onih jednjast aretiranih oseb. Množica je napadla sodniško poslopje s kamenjem, udrila vanje ter rešila iz zapora vse aretiranice.

List „Magyar Hirlap“ priobčuje govor, katerega je imel baje hrvatski ban Khuen Hedervary z jednim njegovih sočudnikov. Ban je priznal, da se je na Hrvatskem pripravljala splošna revolucija, in da se je ta preprečila vsled kontfisciranih oklicev, po katerih bi se imela pričeti dne 10. t. m. Vladi pa se je posrečilo revolucijo zaprečiti in ima na razpolaganje dovelj sredstev, tako, da se ji ni batiti, da bi se nemiri še dolgo časa nadaljevali. Vlada ima namreč na razpolago toliko vojaštva, da zamore v najkrajšem času zatreli vsako revolucijo. Ban je tudi odločeno zanikal, da bi se podpirali nemiri z Dunaja. Govoreče o uzrokih nemirov, je reklo ban, da so imeli Hrvatje popolnoma prav, ako so protestirali proti jedino madjarskim napisom na železniških poslopijih. Taki napisi so bili protizakoniti in so bili vsled njih Hrvatje opravičeno užaljeni. Drugi uzrok, ki je pa prav za prav glavni uzrok nemirov, je brutalno postopanje železniških madjarskih uradnikov nasproti Hrvatom. Ti uradniki imajo navado, da povod in pri vsaki priliki psujejo ostentativno Hrvate z najgršimi psovki. Ban je torej priznal nepostavnost samomadjarskih napisov. Vpraša se pa, zakaj jih je dovolil in zakaj jih je dal zopet napiti, ko so jih Hrvatje kot nepostavne s silo sneli s poslopij? Ali se ne pravi izzivati ljudstvo, ko se pripoznano nepostavnost z orojjem branii?

Nova zveza proti Avstriji.

Spošno začudenje je vzbudilo izvajanje vladnega italijanskega lista „Tribuna“, ki prorokuje zvezo Italije, Francoske, Angleške in Rusije o sporazumljenu glede morebitnega razpada Avstro-Ogerske. Da so danes razmere med Avstrijo in Italijo več ali manj napete, o tem pišejo listi skoro vseh barv. To domnevanje pa bi dobrolo še precej podkrepljeno, ako bi se vresničila govorica, katero so te dni zabilježili neki listi. Te dni se je v Budimpešti obhajalo slavje, katerega se je udeležil naš cesar in diplomatski zastopniki vseh tujih držav, le italijanski poslanik Nigra se ni udeležil tega slavlja in tudi ni prišel na dvorni pleš, ki se je priredil ob ti priliki. Ta vest je vzbudila občeno pozornost in daje povod najrazličnejšim komentiranjem, glede na razmere med Avstrijo in Italijo.

Dogodek na Balkanu.

Listu „Dnevnik“ se poroča iz Pečnograda, da obstoji med Italijo in Rusijo neka tajna pogodba, vsled katere bi Italija, ako bi tako nanesli macedonski dogodki, zasedla Albanijo, dočim bi Rusija zasedla vse bolgarske luke. Po nekaterih poročilih je bil v Strumici aretiran metropolit Gerasimos. Isto tako je bilo v Monastiru aretiranih vse polno oseb. Do velike bitke je prišlo pri Giumaji. Prebivalstvo beži proti bolgarski meji. V Solunu je bilo obsojenih več Bolgarov na smrt. Konzuli tujih držav so svetovali turški oblasti, da izvrši te smrtne obsodbe med zaprtim zidovjem in ne na prostem, ker bi s tem bili izvzvani lahko novi izgredi.

V Carigradu vlada grozen strah pred atentati z dinamitom. Pri sultanovi palači so se straže pomnožile. Isto tako so močno zastražena stanovanja vseh poslanikov in konzulov tujih držav. Dužnjakom listom se poroča, da je avstrijska eskadra odpula iz solunske luke in da je tam ostala samo še vojna ladja „Wien“.

Vsled sultanova ukaza so iz Cari-grada izgnani vsi Bolgari. — Pri sedanjih napadih v Monastiru je bilo zopet ubitih 8 Grkov in 6 Bolgarov. Tudi turško vojaštvo je šlo s prebivalstvom brez višjega ukaza na Bolgare. — O kopiranju turške vojske po Macdononji se poroča, da ima čisto drug namen, kakor pa uvajati reforme. — Avstrija bi pač potrebovala Albanijo in njen nabrežje, ako hoče biti brez konkurence za svojo industrijo. Med „Pester Lloydom“ in ruskim listom „Novoje Vremje“ se vrši polemika, ali se ni Avstro-Ogerska odrekla okupaciji Stare Srbije, ker v 25 letih po berolinskem kongresu ni zasedla dežele. — General Garibaldi zbira svoje bivše častnike ter

je pisal albanskemu odboru, da jim pride z italijanskimi Albanci na pomoč, kakor brž napoči v Albaniji splošna vstaja. — Macedonski odbori so tako dobro organizirani, da morejo vzdržati vstajo še šest mesecev. Imajo še 25—30.000 kg. dinamita, za katerega so plačali 15.000 frankov. Nad 2 milijona patron je še skritih tako varno, da jih nobena turška preiskava ne najde. Središče gibanja se premesti v Monastir.

Domače in razne novice.

Imenovanje. — Višji svetnik želne sodnije v Trstu, ki je bil pa zadnja leta prideljen k najvišjemu in kasacijskemu dvoru na Dunaju, naš rojak, g. Matevž Trnovec, je imenovan za dvornega svetnika pri najvišjem sodnem in kasacijskem dvoru. Cestitamo!

Namestniški svetnik v Zadru, naš rojak g. Richard Malnig, je imenovan dvornim svetnikom pri upravnem sodišču.

Dvorni svetnik pri najvišjem sodišču, g. Fran Zohar je imenovan za senatnega predsednika pri istem sodišču.

Osebne vesti. — Gospod sodni pristav Snider ne pojde, kakor smo vše poročali, k najvišemu sodišču na Dunaju, ker mu tega ne dopuščajo zdravstveni oziri. Gospod Snider pride v Ajdovščino, a na Dunaj pojde sodni pristav gospod Lasic iz Ajdovščine. Ker je gospod Snider zdaj na dopustu, ga bode v Ajdovščini nadomestovali sodni avskultant gospod Bisail.

Umrl je v Gorici dne 11. t. m. in so ga v sredo popoludne pokopali, gosp. France Zakravšek. Pokojnik je bil svoj čas suplent na tukajšnji državni realki, potem pa več let ljudski učitelj po raznih občinah, posebno na Krasu. Bil je pa tudi slovenski pisatelj in izvrsten poznavalec slovenskega jezika. Pokojniku je bila pot življenja posuta s samim trnjem. Živel je skoro vse svoje življenje v neugodnih razmerah. N. p. v. m.!

Monsignor Janez Abram bo v pondeljek dne 18. t. m. dopolnil svoje 90. leto. Zdaj je že poldrugo leto v postelji, a je kljubu temu vedrega in veselega duha. Rojen je bil dne 18. maja 1813 v Tupeljeh na Krasu. Bil je 2 leti kapelan ranjega Lušina, potem 20 let stolni vikar v Gorici, 4 leta dvorni kapelan nadvojvode Karola Ludvika in zdaj že 37 let stolni kanonik. On je najstarejši med vsemi duhovniki v goriški nadškofiji, pa tudi v ljubljanski, tržaški, poreški in krški škofiji. Blagi gospod pozdravlja vse svoje znance in prijatelje ter želi vsem, naj bi dočakali njegova leta. Ob prilikah svoje 90-letnice je izrečil 90 K. „Šolskemu domu“ in 90 K. „Alojzijevišču“. Bog ohrani še mnogo let vrlega starčka!

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvo: Ludovik Kumar, župnik v Biljani 30 K. (enako za „Alojzijevišče“); v spomin nekdanjega prijatelja pokojnega prof. Sim. Rutar-ja, Anton Bratina, vikar v Doberdobu 10 K.; 50 kron namesto venca na grob učenjaka prof. Rutarja, katerega obljuba, da letos sestavi zgodino narodnih Senožec, se žalibog ne more več izpolniti — Franjo.

Upravnemu je došlo: Tešimir v spomin ranj. prof. S. Rutarja K. 15; tukajška Saunig in Dekleva K. 5.

Izpiti učiteljske uspobljenosti na e. kr. moškem učiteljišču v Kopru. — Izpiti so se vršili dne 4.—9. maja tega leta. Izpit z dobrim uspehom so načrivali slednji: gg. Marčelja Anton, učit. v Brezovici; gospica Varzilič, učiteljica na Vrbovniku; Drejko Roje, učitelj v Štjaku; Erzeljč Josip, učitelj v Kalu; Opašič Anton, učitelj v Boljunu, in Kobalé Karol, učitelj v Rogatcu.

Izpiti. — Te dni je bila vspodbujena za poučevanje angleškega jezika, sestra Bonaventura Kunst iz Trsta, učiteljica na zavodih sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Bohinjska železnica. — Dela bohinjske železnice od Podbrda do Št. Petra pri Gorici so že oddana. Prvih pet kosov ali lozov od Podbrda do Ajbe (km. 35 550 do 67 412) je dobila dunajska tukajška Redlich in Berger, ostale štiri loze od Ajbe do Št. Petra (km. 67 412 do 92 850) ter zvezno črto 376 m s postajo južne železnice pa italijanska tukajška Sard-Lenassi in tovariši. Glavni član te tukajške je baje italijanski kapitalist Marsaglia v Turinu, kateremu se je pridružil italijanski inženir Sard in naš domačin Lenassi v Solkanu. Tukajška Redlich je gradila predarlsko, dolensko in druge železnice, je našim delavcem in najvišjim podjetnikom dobro znana, slovi pri vladu in v javnosti radi solidnega dela in točnega plačevanja.

Za prvih pet lozov je zahtevala tukajška Redlich 15,081.000 K., tukajška Sard-Lenassi pa le 14,054.000 K., torej 1,027.000

K manj; vendar se je vlada odločila za prvo tvrdko, ker je prepričana, da v grdem in težavnem svetu se da te za dobro plačilo kaj poštenega narediti in da le z visokim zneskom je mogoče izhajati, ne da bi delavce, voznike in druge preveč prisiskali. Kjer podjetnik nima zasluga, ga tudi delavec in drugi ne morejo imeti. Tukajška Redlich je obljudila, da se bo v prvi vrsti posluževala domačih ljudi in živine. Enako izjavo je dala tukajška Sard-Lenassi. Ta tukajška zahteva za štiri loze, katere je dobila, K. 5,857.000, in sicer je stavila za tri loze najnižje zahteve, medtem ko za deveti loz je zahtevala tukajška Dittel za 54.000 K. manjšo svoto. Smemo toraj pričakovati, da delo začne v kratkem in da zdravim ljudem ne bo majkalo dela v deželi skoz dobr dve leti.

Doklada za trgovinsko zbornico.

— Trgovinsko ministerstvo je dovolilo, da sme trgovinska zbornica v Gorici v l. 1903 pobirati 13% doklado na pričasninski davek.

Laska prismodarja. — V zadnji številki našega lista smo poročali o smrti in pogrebu železniškega uradnika, g. Jošipa Mlakarja, ki je služboval na postaji Rubije-Sovodnje. Tukajšnji „Corriere“ dostavlja k svoji novici, tičoči se smrti in pogreba zgoraj imenovanega železniškega uradnika, da se nadeja, da bude vodstvo južne železnice poslalo na pokojnikovo mesto katega Italijana. Pomisliš je treba da leži postaja Rubije-Sovodnje v slovenski občini in na čisto slovenskih tleh. Pri vsem tem pa hoče imeti prismojeno „Corriere“ na imenovan postaji Italijana. Prepričani smo sicer, da se ne bo vodstvo južne železnice oziralo ne na željo „Corrierovo“, kakor tudi ne na naše opazke, ampak da bude poslalo na postajo Rubije-Sovodnje uradnika, kakoršnega se mu bude zdelo. Konstatirati smo pa hoteli s temi vrsticami le, kako nesrami so ti laški žurnalisti povsodi in pri vsaki priliki.

Kolesar povozil dijaka. — V nedeljo popoludne je povozil s kolesom M. K. iz Plavi 12-letnega dijaka Antona Maurja. Pri tej priliki pa se je tudi M. K. zavalil s kolesa, ter se baje še precej ranil na nogi.

Izpred sodišča. — 27-letni zidar Rudolf Černic iz Podgorje se je tako razsrdil, ko je po svojem povratku iz Dalmacije izvedel, da ga je zapustila ljubica ter se zaročila z drugim, da je v svoji jezi rabil tudi take izraze, ki so se smatrali za ražaljenje N. Vel. Zaradi tega se je moral te dni pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem zagovarjati in je bil konečno obsojen na 3 mesečno ječo.

Misterijozno aretiranje. — Pred tedni se je raznesla govorica po vspavski dolini, da je neki K., o katerem se je trdilo, da študira medicino, zadel bogato srečko in da je postal vsled tega velik gospod. Sinoči pa so omenjenega K. v neki tukajšnji kavarni aretirali, ker leti na njem snm, da ni prišel do bogatstva potom loterie, pač pa na neki drugi način. Poleg K. so zaprli tudi nekega ž. jurista, ki je bil baje velik prijatelj K. Govori se o teh dveh, da sta si preskrbela denar pri raznih poštnih hranilnicah in mogoče tudi pri kaki slovenski posojilnici. Kako in kaj dokazala bo pa preiskava.

Iz Prvačine nam pišejo: Zavedni Prvački opozarjam g. Villata, naj se ozre, ko se veje mimo prvačke postaje na tablo, kjer stoji razločeno in pravilno ime naše vasi napisano. On pa ima na svojih zavirkah napis: „Mahlmühle — L. Villat — Prebacina“. Mi pa bi želeli, da bi se glasil napis tako-le: „Mlin — g. Villat — Prvačina“.

Občinske volitve v Kozani. — Te dni se vrše v kozanski občini občinske volitve. „Naprednjaki“ napeli so vse moči, da bi spravili kozansko občinsko upravo v svoje roke. Volitev v tretjem volilnem razredu se je vršila v sredo, v četrtek in v petek. Kakor se nam poroča, so „naprednjaki“ v tem volilnem razredu podlegli. Danes se vrši volitev drugega in prvega volilnega razreda. Volilna borba je bajé jako vroča. Toliko za danes.

Iz Dornberga nam pišejo: Naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ priredi na praznik Vnebohoda javno znanstveno predavanje o Balkanu in o nagodbi z Ogrsko in novem carinskim tarifu s posebnim ozirom na naše kmetijstvo. Za zabavo in poduk bosta vmes dve deklamaciji in pa govorček malega dečka. Upamo, da bo nas tudi naš pevski zbor razveseljeval s svojim petjem. Vstop je vsakemu prost. Prireditev se bo vršila v občinski hiši. Odbor.

Sadjarski shod in razstava črešenj v Prvačini. — V zadnjem času zavladalo je na našem vspavskem ljudstvu za sadjarsko pravo navdušenje. Da nam

bo donašalo pa sadjarstvo v resnici mnogo koristi, skrčiti moramo v prvi vrsti razno sadje samo na nekatere vrste, ki so za naše razmere najbolj primerne, a drugič skrbeti nam je, da se z boljša naša sadna kupčija. V ta namen vršil se bode prvi binkoštni praznik v Prvačini sadjarski shod. Na tem shodu razpravljalo se bode osobito o črešnji, ki je za goriške kmetovalce gotovo najbolj žlahtno drevo. Istočasno priredi se v Prvačini tudi razstava črešenj in drugega zgodnega sadja. Kdor hoče razstaviti priglasiti se mora čim prej pripravljalnemu odboru v Prvačini. Na shodu in razstavi sodelujejo raznoupravljeno društvo na Vipavskem.

Iz Brd nam pišejo: Ker so listi iz Gorice poročali o slani, kakor da bi bila ista po Brdi veliko škodo napravila, zlasti po briskih višavah kakor n. pr. Kojsko, Šmartno, Vedrijan, Gradno — mora se to sporočilo popraviti resnici na ljubo; kajti slana ni po višavah pravne škode napravila, ampak le po grafi in nizkih poljih, a še tam ni posebnosti. Nadejamo se prav obilno sadja, lepe in bogate trgate, ako nas kaka druga nesreča ne obiše.

Marijna družba v Kamnjah predi jutri dne 17. t. m. ob 4½ popoldne veselico z gledališčno igro „Sv. Neža“, petjem in deklamacijo. Dobiček od vstopnine je odmenjen za društveno zastavo.

Vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine v Bočnu bo imelo svoj prvi občni zbor v nedeljo dne 17. t. m. v dvorani pri „Ekselju“ z naslednjim vsporedom: 1. Pozdrav predsednika; 2. Poročilo tajnikovo o delovanju društva; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Volitev novega odbora; 5. Morebitni predlogi v smislu § 40. društvenih pravil. — Začetek ob 3. uri pop. Odbor.

Najdene reči. — Marija Kumar je našla te dni zastavljali listek tukajšnjega „Monta“, na katerem je stalo zapisano, da je nekdo zastavil neki prstan za 4 K. Oddala ga je na policiji.

Manifestačni shod za ljubljansko vseučilišče. — Na Dunaju se je vršil v četrtek manifestačni shod za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Shod se je vršil v Katoliški Ressource I. Reichsrathstrasse 3. Udeležili so se ga vsi slovenski akademiki. Ker rektor dunajske univerze ni dovolil shoda na akademičnih tleh, je interveniral pri policijskem ravnateljstvu in to je dovolilo, da se vrši shod kot izredni občni zbor akademičnega društva „Slovenije“. Vabljeni so bili vsi slovenski poslanci. Kakor so poročali namreč listi je vlada kapitulirala pred Nemci in je vsled njih protestov obljubila, da se v varstvo nemškega značaja inomoškega vseučilišča, odpravijo iz Inomosta pravne italijanske stolice ter da se ustanovi pravna italijanska akademija v kakem drugem mestu in morebiti celo v Trstu ali pa v Gorici. Zato je pa to shod slovenskih akademikov popolnoma na svojem mestu in v pravem hipu, da se zopet opomnijo merodajni činitelji na našo opravičeno slovensko zahtevo.

Preiskava v Ljubljani. — Držav

Računski sklep „Centralne posojilnice“ v Gorici

za drugo upravno leto 1902.

Denarni promet.

Sprejemki	Kron	vin.	Izdatki	Kron	vin.
Račun glavnih deležev	3.600	—	Račun hranilnih vlog	107.595	57
” opravilnih deležev	290	—	” obresti od hranilnih vlog	1.080	48
” pristopni	193	—	” posojil na osebni kredit in zastave	46.477	27
” hranilnih vlog	385.049	18	” posojil na vknjižbo	153.043	83
” posojil na osebni kredit in zastave	21.832	80	” posojilnih obresti	114	26
” posojil na vknjižbo	12.394	04	” obresti od posojil na vknjižbo	—	53
” posojilnih obresti	9.193	74	” zamudnih obresti	—	22
” obresti od posojil na vknjižbo	16.624	75	” upravnih stroškov	6.072	04
” zamudnih obresti	143	—	” inventarja	139	37
” efektnih obresti	252	—	” knjig in tiskovin	10	50
” upravnega prispevka	1.894	51	” tekoči	803.389	66
” tekoči	671.480	12	” tekočih obresti	297	01
” tekočih obresti	863	85	” blagajne: gotovina za I. 1903	10.266	29
” obresti od hranilnih vlog	11	35			
” blagajne: gotovina iz I. 1901	4.664	69			
	1,128.487	03			
				1,128.487	03

Promet:

Sprejemki	K 1,128.487·03
Izdatki	„ 1,118.220·74
	K 2,246.707·77

Račun zgube in dobička.

Zguba	Kron	vin.	Dobiček	Kron	vin.
Račun posojilnih obresti	304	13	Račun posojilnih obresti	10.791	90
” obresti od posojil na vknjižbo	206	90	” obresti posojil na vknjižbo	18.512	39
” tekočih obresti	13	33	” zamudnih obresti	142	78
” obresti hranilnih vlog:			” tekočih obresti	2.189	39
Izplačane: . . . . . K 1.069·13			” pristopni	193	—
Kapitalizovane: „ 21.993·56	23.062	69	” efektov: kurzna razlika	141	—
” upravnih stroškov	6.072	04	” efektnih obresti	252	—
” inventarja: 20% odpis	203	—	” upravnih prispevkov	1.894	51
” knjig in tiskovin: 20% odpis	239	06			
” bilance: dobiček	4.015	82			
	34.116	97			
				34.116	97

Račun bilance z dne 31. decembra 1902.

Imovine	Kron	vin.	Dolgovine	Kron	vin.
Račun posojil na osebni kredit	182.909	70	Račun glavnih deležev	22.400	—
” posojil na vknjižbo	401.307	68	” opravilnih deležev	1.200	—
” obresti od posojil na vknjižbo:			” hranilnih vlog:		
Zaostale obresti za I. 1902	3.205	46	Stanje: . . . . . K 655.462·51		
” posojilnih obresti:			Kapital. obresti: „ 21.993·56	677.456	07
Zaostale obresti za I. 1902	1.355	85	” obresti od posojil na vknjižbo:		
” efektov	7.082	—	Predplačane obresti za I. 1903	3.728	82
” efektnih obresti	42	—	” posojilnih obresti:		
” inventarja	811	72	Predplačane obresti za I. 1903	1.802	36
” knjig in tiskovin	956	—	” tekoči:		
” tekoči:			Stanje: . . . . . K 87.384·28		
Stanje: . . . . . K 188.558·77			Kapital. obresti: „ 2.076·04	89.460	32
Kapit. obresti: „ 3.685·26	192.244	03	” reservnega zaklada	117	34
” blagajne:			” zgube in dobička:		
Stanje koncem I. 1902	10.266	29	Dobiček	4.015	82
	800.180	73			
				800.180	73

Trtorejci, pozor!!

Ne zamudite ugodne prilike cenega nakupa gumijevih vezij za cepljenje. Domača tvrdka

Konjedic & Zajec, Gorica,

pred nadškofijo štev. 5., Vam nudi iste in sicer 1 kilogram stane 19 kron, na drobno po 20 stotink radi opustitve.

V najem se odda pod zelo ugodnimi pogoji enonadstropna hiša z vrtom ob šempeterski cesti v Št. Petru. Natančneje se pozive pri tamoznjem županstvu.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

prična bela
in črna vina
iz vipavskih,
istarskih in
furlanskih vino-

briskih, dal-
matinskih in
istarskih vino-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnicu na vse kraje avstro-egerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo posilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštenska.

Tomaž Huala,

trgovec z lončarskimi, porcelanskimi in steklarskimi izdelki, v Gorici na Travniku h. štev. 8, (prej Weidlich)

se priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi z zagotovilom točno in solidne postrežbe, opira se na svoje obilno znanje v tej stroki kot večletni uslužbenec v trgovinah gg. Sturli in Monari na Travniku.

Vse po najnižjih cenah!!

urar c. kr. državnih železnic. Gosposka ulica š.25, Gorica,

priporoča svojo veliko zalogu srebrnih in zlatih najboljših švicarskih ur in vetrice po najnižjih cenah, posebno v času sv. BIRME.

Pozor, torej!

gospodčne in sicer zlate od 11 gld. naprej. Sprejema tudi v popravo vsakvrstnih ur. Vsako popravo garnitira eno leto. Delo solidno. Se priporoča svojim rojakom.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registrovana zadruža z omejeno zavezo, sprejema hranilne vloge, katere obrestuje po 4½ polmeseca; nevzdignene obresti pripisuje konec leta h. glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje posojila udan na osebni kredit po 6% in na vknjižbo po 5½%.

Sprejema člane z glavnimi deleži po 200 K in z opravilnimi deleži po 2 K.

Otvarja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nalačanje in vracanje so na razpolago položnice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj in ob pondeljkih in četrtkih tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Anton Kuštrin

Gosposki ulici h. štev. 25,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istrisko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveč prve in druge vrste, namreč po ¼ kila in od 1 funta. Testenine iz tvrnice Žnidrešič & Valenčič v II. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zaboljkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga vsakvrstnega trdega in mehkega koroškega in kranjskega lesa ter pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti

v Pevmi,

za Soškm mostom, p. Gorica, priporoča sl. občinstvu svojo bogato zalogu, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Izbaja vsaček in soboto ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri pop. za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemam ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 %, polletno 4 % in četrletno 2 %. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Solskih ulicah, Jellersitz v Nunskeh ulicah in Leban na Verdijevem tekalništu po 8 vin.

GORICA

(Večerno Izdanje.)

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

„Centralna posojilnica“.

Minuli četrtek se je vršil redni občni zbor tega našega imenitno se razvezitajočega zavoda. Gosp. dr. A. Gregorčič, predsednik načelstva, je konstatiral sklepnošt in otvoril zborovanje, toplo pozdravljač došlece. Po pozdravu se je z gorkimi besedami spominjal prvega posojilničnega predsednika, premiunulega dr. Josipa Pavliča, slikev njevo neumorno delovanje za zavod, katero je prekinila med letom ljeta smrt, in vabil navzoče, da naj v znak hvaležnosti in spostovanja do bivšega načelnika vstanejo s sedežev, kar so vsi storili. Na to je dal besedo posojilničnemu vodju, g. S. Premrou, ki je prečital poročilo načelstva in računske sklepe za drugo upravno leto 1902. Z ozirom na to, da prinašamo na zadnji strani računske sklepe, povzamemo iz poročila le sledeče podatke, katere ob enem primerjamo s podatki iz prve upravne dobe.

Število članov je poskočilo od 444 na 599, število glavnih deležev od K 18.800 na K 22.400, število opravilnih deležev od K 910 na K 1.200.

Denarni promet je znašal v drugem upravnom letu K 2,246.707,77, v prvem upravnom letu, obsegajočem pol-drugletno delovanje pa K 2,394.895,43.

Stanje hranilnih vlog koncem I. 1901 je bilo K 378.008,90, koncem I. 1902 pa K 677.456,07.

Stanje posojil je znašalo koncem prvega upravnega leta K 418.923,12, koncem drugega pa K 584.217,38.

Promet v tekočem računu druge upravne dobe je znašal K 1,474.869,78, torej nadpolovični celotni promet z ozirom na to, da je „Centralna posojilnica“ ob enem tudi denarno vrvnalno središče gorških gospodarskih zadrug.

In sicer je bilo sprejemkov K 671.480,12 in izdatkov K 803.389,66.

Stanje tekočega računa koncem I. 1902 je bilo aktivno za K 102.783,71, dočim je bilo koncem I. 1901 pasivno za K 30.735,05.

In sicer znaša stanje: aktivnih tekočih računov K 192.244,03 pasivnih „ „ 89.460,32 torej stanje K 102.783,71

Čisti dobiček upravne dobe je K

LISTERK.

Spomin na 55-letnico ustanove v Milanni in hrvatsko junija v istej.

(Et meminisse juvat. Spisal M. Mihailjev.)

(Dalje.)

Prostovoljna krdela, katera so se Radetzku bližala, je tako nakleštil, da so bežala domov ali pa so se oddaljila. Dne 6. maja pa je zagnal napad sardinske vojske na predležeča brda pri Veroni v sijajni bitki pri Sv. Luciji, kjer se je tudi naš cesar še kot nadvojvoda bojeval. To je pa Italijane zelo osupnilo in Karol Albert je postal bolj previden, vendar so pa razbobilni v svet, da je treba prav za prav le potrebitivosti, da preženejo avstrijsko vojsko iz njene trdne postojanke. Med tem pa se začne pomikati založna armada ob Soči, ter si osvoji Videm, Trbiž, Feltre, Belluno, Bassano, obkoli Vicenco ter prispe 25. maja, 19.000 mož močna, v Verono. Dne 28. maja je maršal nenadoma napadel sovražno krdelo, ki se je bilo ustanovilo ob rečici Kurtatone, nedaleč od Mantove.

4.015,82, ki se je po sklepu občnega zborna v smislu pravil vporabil na sledišči način:

v splošni rezervni zaklad	K 1.078,86
v razpoložni zaklad	677,28
5% dividenda deležem za 2 ^{1/2} letno dobo	2.259,68
	skupaj K 4.015,82

Iz razpoloženega zaklada je dovoljeno načelstvo, kateremu pristoja odločitev uporabe tega zaklada, za sedaj znesek K 300 „Solskemu Domu“ v Gorici, ostali znesek vporabi prihodnje načelstvo za občekoristne namene v prilog kmetijstvu.

Drugi del poročila se ozira na delovanje posojilnice kot zveze gospodarskih zadrug na Gorškem. Iz tega izvemo, da je v zvezi 14 kreditnih zadrug, 1 proizvodjalna in 1 razprodajalna zadruga; dalje da je g. Premrou, ki izvršuje ob enem funkcije revizorja, pregledal v drugi polovici leta 14 zadrug, in da sta se s pomočjo „Centralne posojilnice“ ustavili v prošlem letu 2 hranilnici in posojilnici, in sicer v Dornbergu in v Štanju.

Občni zbor je soglasno zahvalil poročilo, na kar je prešel k drugi točki dnevnega reda: Poročilo nadzorstva. G. Ivan Dermastia je v nadomestovanje odsotnega predsednika nadzorstva, gosp. prof. Jakopa Čebularja, poročal, da je nadzorstvo med letom večkrat pregledovalo upravo in jo našlo v uzornem redu; istotako je pregledovalo računske sklepe, primerjalo je s knjigami in našlo tu vse v redu; sklepaje predlagal je, naj dà občni zbor načelstvu absolutorij. Tudi to poročilo se je soglasno vzelo na znaje.

K tretji točki dnevnega reda je posojilnični revizor poročal o utisih, katere je dobil pri pregledovanju zadrug; izjavil je, da je kot strokovnjak, zadovoljen z redom, katerega je našel; navedel je malenkostne nedostatke, kakor tudi načine, kako te odpraviti. Zlasti je polagal posojilničnim upravnikom na srce, naj bodo strogi pri dovoljevanju posojil, do skrajnosti natančni pri spisovanju knjig; naj se povsod uvedejo uradni dnevi in dvojni ključi. Posebno je še priporočal, naj se povsod skrbi za gospodarsko izšolanje posojilniških upravnikov, toliko članov načelstva, kakor nadzorktva.

G. predsednik je ob sklepu tega

skim maršem, ter jo je skoraj uničil. Nasproti temu se je pa ponesrečil dobro nameravani napad na Piemontež 30. maja pri Goito, ker so posamezna kredela vojske prerezstreseno in neskušno sodelovale in ker se je morala podati sestradanja in neprenehoma napadana mala trdnjava Peschiera, med tem ko se je napravljaj Radetzky k novemu napadu ob jugu gardskega jezera, katero je branil le jeden bataljon Otočanov in ena divizija Sluincev proti 10.000 mož Piemontežev pod samim generalom Ferdinandom, vojvodom Savojskim, sinom Karola Alberta.

Tu je moral Radetzky svoj vojni načrt spremeniti. Med tem, ko se je sovražnik veselil nad poluzmagom pri Goitu in Peschieri, in se je v ta namen slovesno zvonilo po vseh laških mestih ter so napravili razsvetljavo, se je podal en del avstrijske armade prav natihoma proti Vicenci, kjer se je zbrala sovražna mož pod generalom Durandom, nad 20.000 mož med temi so bili našeževi Švicari

poročila otvoril debato, katere so se udeležili razni posojilničarji.

Cetrtična točka dnevnega reda je bila potrjenje letnih računov in sklepanje o uporabi čistega dobička. Načelstvo je predlagalo občnemu zboru dve alternativi glede razdelitve dividende, in sicer prvo, da se razdeli dividenda za ves čas obstoja, torej za 2 in pol leti, in drugo, da se za sedaj plača dividenda samo za drugo upravno leto. Zborovalci so se odločili, kakor že zgoraj navedeno, za prvo alternativo in ob enem potrdili soščasno letne račune.

Na to se je prešlo k peti točki dnevnega reda: Slučajnosti, pri kateri se je izrazila od strani zastopnikov reiffenskih posojilnic želja, naj bi se delovalo na to, da se znižajo obrestne mere pri posojilih. Reševanje te točke se je prepustilo novemu načelstvu.

Kot zadnja točka dnevnega reda je bila volitev načelstva in nadzorstva. G. predsednik dr. A. Gregorčič, je omenjal, da prenha v letošnjem letu triletna doba načelstva in da je zato treba izvoliti nove odbornike. Istotako je treba izvoliti nadzorstvo, katerega upravni čas obsega le jedno leto. Na to je pretrgal sejo, da so se zborovalci združili glede volitve. Msgr. g. Cibič je potem predlagal v imenu zborovalcev sledeče gospode: V načelstvo: Dr. A. Gregorčič, dr. Fran Pavletič, ces. svetnik Fran Vodopivec, dr. Andrej Pavlica, prof. Ivan Berbuč, Anton Klančič in Ferdinand Sfiligoj. V nadzorstvo pa ti le gospodje: Prof. Jakob Čebular, Jožef Vidmar, Josip Mašera, dr. Franc Kos in Ivan Dermastia. Predsednik je dal ta predlog na glasovanje, ki je bil enoglasno sprejet.

S tem je bil dnevni red končan in zborovalci so se z veseljem razšli, da stoji zavod na dobrih nogah in s trdnim upanjem do vedno intenzivnejšega razvoja.

Vladarski obiski in svetovna politika.

Angleški kralj in nemški cesar sta se minuli teden mudila v Rimu kot gosta italijanskega kralja ter sta se pri tej priliki poklonila tudi sv. očetu Leonu XIII. v Vatikanu. Angleški kralj je na svojem

kvene države in iz drugih krajev Italije. Dne 10. junija so naši vzeli z naskokom nad Vicenco gospodruječe brežuljke, ukljub hrabremu uporu Švicarjev in 11. junija se je moral Durando umakniti nazaj čez Pad. Nekaj tednov se je bavil maršal s posedenjem in preustrojenjem zopet osvojenega beneškega ozemlja, ter je zavaroval svojo zvezo s Tirolom. Dne 23. julija pa je korakal pred jutranjim svitom iz Verone k odločilnemu napadu na Karl-Albertovo armado in še v jutro je bila strahovita postojanka Somma-Campagna osvojena ter predrta središče sovražne armade. Tudi dne 24. julija so se naši pri Valeggio zmagovalno borili, ali brigada Simbschen je zašla stran poti, ter je bila deloma zajeta, deloma pa razkropljena, tako, da so še le bitke pri Custozi dne 25. in pri Volti dne 26. julija dovršile poraz Piemontežev. Veselo in zmagovalno je korakal maršal na čelu svoje krasne armade čez reke Oglio in Addo v Milan. Tu so zopet bili na plat zvonov kakor v marcu od 18. do 23.

Uredništvo in upraviščvo se nahaja v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini b. st. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročino pa na upraviščvo „Gorice“. Oglasi se računijo po peti vrstni in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

povratu v domovino obiskal tudi Pariz. Listi različno komentirajo te obiske in zlasti obiske angleškega kralja. Zdi se nam pa vredno, da se tudi mi nekoliko pečamo s to zadevo, to pa ne samo z ozirom na svetovno politiko, marveč tudi z ozirom na avstrijsko vnanjo politiko, katera je po napitnici nemškega cesarja v Rimu zadobila, bi rekli, nekak nov pomen....

Sprejem obeh vladarjev v Rimu in njun nastop je bil po poročilu časopisa, sijajen in prisrčen, jednak tudi sprejem angleškega kralja v Parizu. Ta sprejem, ako se sme po takih zunanjostih soditi za resnične politične odnošaje med državami, kaže, da je zavladal na svetovnem političnem obzorju nekak drug tok. Saj je pa tudi posebno značilno, da se je šel n. pr. angleški kralj poklonit glavarju rimo-katoliške cerkve, dočim že 800 let ni bil noben vladar protestantske Anglije pred prestolom sv. Petra, pa jednak značilno je, da je prišel v Pariz, v stolno mesto države, mej katere narodom in Angleži je vladala že stoletja in celo do zadnjega časa prijena mržnja. Ako bi ti obiski ne pomenili resnične spremembe v korist svetovnega miru, tedaj bi se morali smatrati smelim, da kakor naziva francosko nacionalistično časopisje obisk Edvarda VII. v Parizu, celo burško znamenje. No, optimistična glasila vidijo v teh obiskih novo jamstvo miru, ker po njih mnenju se vladarji želijo sporazumeti med seboj. Po teh glasilih niti ni več daleč čas, da nemški cesar obiše Francosko, predsednik francoske republike Loubet pa Berolin. No, optimisti imajo prav, ako menijo, da je mogel angleški kralj obiskati Pariz, zakaj bi tega ne mogel storiti nemški cesar? Pri tem pravi Francozje lahko zatisnejo jedno oko, pozabijo Fašodo, Alzacio in Lotaringijo ter poljubijo palico, ki jih je pretepla do krvi!

Vse drugače seveda sodijo pesimisti. Po njih mnenju so izvestni „optimisti“ le oni elementje, ki pomagajo izpodkopavati obstanek Francije, elementje, ki pripravljajo v tej državi svečan nastop nemškemu cesarju z uničenjem katoliških kongregacij, v katerih se je gojil pravi francoski patriotizem ter z udušenjem po Prusih smrtno žaljene francoske časti. Ti „optimisti“ hočejo v Franciji privesti do tega, da bi vsi pravi rodoljubi

se bahali, da so maršala ven pahnili, marveč v njih podporo je bila pripravljena armada enako velika, kakor Radetzkova. Ali to armado so Avstriji potisnili dne 6. in 7. avgusta v mesto. Milaneži so vzdignili pač strahovit hrup, pa niso prijeli za orožje, ker so čakali na povelje kralja Alberta.

V tej stiski in razbeganosti piemonetke pobite in potre armade, sklene Karol Albert premirje; ali zdaj zaide sam v nevarnost življenja, ker se je smatralo ljudstvo za izdano in je že streljalo na njegov glavni stan, da so ga morali njegovi vojaki rešiti. Vsled premirja je zapustil ali ostavil Lombardijo, Parmo in Modeno; obljubil je tudi, da odpokloče svoje vojne ladje od Benetk domov, kar pa ni izpolnil, ker je koval nove vojne načrte.

Premirje je imelo trajati 6 tednov ter se vporabiti za mirovne razprave. Po vzajemnem dogovoru se ima podaljšati, v slučaju odpovedi se ima to vzajemno snoročiti na vsaki način osem dni pred

papadov. Poklicalo se je na pomoč vojašto. — V Grobelškem polju sta bila aretirana župnik znani pisatelj Jemeršič in kaplan Oskar Schuster, ker sta na sumu, da sta razširila po okolici znane oklice.

V Bakru je bilo v torek zaradi izgredov aretiranih 11 oseb. V sredo zvečer pa je prišlo v Bakar več tisoč ljudi iz okolice, kakor iz Kraljevic, iz Krašic itd. Vsa ta množica je napadla najprej magistratno poslopje s kamenjem ter razbila okna. Potem pa se je množica podala k okrajnemu sodišču, kjer je bilo zaprtih onih jednašt aretiranih oseb. Množica je napadla sodniško poslopje s kamenjem, udrla vanje ter rešila iz zapora vse aretance.

List „Magyar Hirlap“ priobčuje povor, katerega je imel baje hrvatski ban Khuen Hedervary z jednjim njegovih sotrudnikov. Ban je priznal, da se je na Hrvatskem pripravljala splošna revolucija, in da se je ta preprečila vsled kontisciranih oklicev, po katerih bi se imela pričeti dne 10. t. m. Vladi pa se je posrečilo revolucijo zaprečiti in ima na razpolaganje dovelj sredstev, tako, da se ji ni batiti, da bi se nemiri še dolgo časa nadaljevali. Vlada ima namreč na razpolago toliko vojašta, da zamore v najkrajšem času zatrepi vsako revolucijo. Ban je tudi odločno zanikal, da bi se podpirali nemiri z Dunaja. Govoreč o uzrokih nemirov, je reklo ban, da so imeli Hrvati popolnoma prav, ako so protestirali proti jedino madjarskim napisom na železniških poslopijih. Taki napisi so bili protizakoniti in so bili vsled njih Hrvati opravičeno užaljeni. Drugi uzrok, ki je pa prav za prav glavni uzrok nemirov, je brutalno postopanje železniških madjarskih uradnikov nasproti Hrvatom. Ti uradniki imajo navado, da povsod in pri všakih prilikah psujejo ostentativno Hrvate z najgršimi psokami. Ban je torej priznal nepostavnost sramomadgarskih napisov. Vpraša se pa, zakaj jih je dovolil in zakaj jih je dal zopet napiti, ko so jih Hrvati kot nepostavne s silo sneli s poslopij? Ali se ne pravi izzivati ljudstvo, ko se pripoznamo nepostavnost z orojem branii?

Nova zveza proti Avstriji.

Spošno začušenje je vzbudilo izvajanje vladnega italijanskega lista „Tribuna“, ki prorokuje zvezo Italije, Francoske, Angleške in Rusije o sporazumljenu glede morebitnega razpada Avstro-Ogerske. Da so danes razmere med Avstrijo in Italijo več ali manj napete, o tem pišejo listi skoro vseh barv. To domnevanje pa bi dobro še precej podkrepljenja, ako bi se vresničila govorica, katero so te dni zabilježili neki listi. Te dni se je v Budimpešti obhajalo slavje, katerega se je udeležil naš cesar in diplomatski zastopniki vseh tujih držav, le italijanski poslanik Nigra se ni udeležil tega slavlja in tudi ni prišel na dvorni ples, ki se je priredil ob ti priliki. Ta vest je vzbudila občno pozornost in daje povod najrazličnejšim komentiranjem, glede na razmere med Avstrijo in Italijo.

Dogdki na Balkanu.

Listu „Dnevnika“ se poroča iz Pečnograda, da obstoji med Italijo in R. S. neka tajna pogodba, vsled katere bi Italija, ako bi tako nanesli macedonski dogodki, zasedla Albanijo, dočim bi Rusija zasedla vse bolgarske luke. Po nekaterih poročilih je bil v Strumici aretiran metropolit Gerasimos. Isto tako je bilo v Monastiru aretiranih vse polno oseb. Do velike bitke je prišlo pri Giumaji. Prebivalstvo beži proti bolgarski meji. V Solunu je bilo obsojenih več Bolgarov na smrt. Konzuli tujih držav so svetovali turški oblasti, da izvrši te smrtne obsodbe med zaprtim zidovjem in ne na prostem, ker bi s tem bili izvzvani lahko novi izgredi.

V Carigradu vlada grozen strah pred atentati z dinamitem. Pri sultanovi palaci so se straže pomnožile. Isto tako so močno zastražena stanovanja vseh poslanikov in konzulov tujih držav. Dunajskim listom se poroča, da je avstrijska eskadra odpula iz solunske luke in da je tam ostala samo še vojna ladja „Wien“.

Vsled sultanova ukaza so iz Cari-grada izgnani vsi Bolgari. — Pri sedanjih napadih v Monastiru je bilo zopet ubitih 8 Grkov in 6 Bolgarov. Tudi turško vojašto je šlo s prebivalstvom brez višjega ukaza na Bolgare. — O kopiranju turške vojske po Macdononiji se poroča, da ima čisto drug namen, kakor pa uvajati reforme. — Avstrija bi pač potrebovala Albanijo in njeno nabrežje, ako hoče biti brez konkurenca za svojo industrijo. Med „Pester Lloydom“ in ruskim listom „Novo Vremje“ se vrši polemika, ali se ni Avstro-Ogerska odrekla okupaciji Stare Srbije, ker v 25 letih po berolinskem kongresu ni zasedla dežele. — General

je pisal albanskemu odboru, da jim pride z italijanskimi Albanci na pomoč, kakor brž napoči v Albaniji splošna vstaja. — Macedonski odbori so tako dobro organizirani, da morejo vzdržati vstajo še šest mesecev. Imajo še 25—30.000 kg. dinamita, za katerega so plačali 15.000 frankov. Nad 2 milijona patron je še skritih takoj varno, da jih nobena turška preiskava ne najde. Središče gibanja se premesti v Monastir.

Domače in razne novice.

Imenovanje. — Višji svetnik deželne sodnije v Trstu, ki je bil pa zadnja leta prideljen k najvišjemu in kasacijskemu dvoru na Dunaju, naš rojak, g. Matevž Trnovec, je imenovan za dvornega svetnika pri najvišjem sodnem in kasacijskem dvoru. Čestitamo!

Namestniški svetnik v Zadru, naš rojak g. Richard Malnig, je imenovan dvornim svetnikom pri upravnem sodišču.

Dvorni svetnik pri najvišjem sodišču. — Fran Zohar je imenovan za senatnega predsednika pri istem sodišču.

Osebne vesti. — Gospod sodni pristav Snider ne pojde, kakor smo vše poročali, k najvišnjemu sodišču na Dunaj, ker mu tega ne dopuščajo zdravstveni oziri. Gospod Snider pride v Ajdovščino, a na Dunaj pojde sodni pristav gospod Lasic iz Ajdovščine. Ker je gospod Snider zdaj na dohodu, ga bode v Ajdovščini nadomestoval sodni avksulant gospod Bisail.

Umrl je v Gorici dne 11. t. m. in so ga v sredo popoludne pokopali, gosp. France Zakrješek. Pokojnik je bil svoj čas suplent na tukajšnji državni realki, potem pa več let ljudski učitelj po raznih občinah, posebno na Krasu. Bil je pa tudi slovenski pisatelj in izvrsten poznavalec slovenskega jezika. Pokojniku je bila pot življenja posuta s samim trnjem. Živel je skoro vse svoje življenje v neugodnih razmerah. N. p. v m!

Monsignor Janez Abram bo v pondeljek dne 18. t. m. dopolnil svoje 90. leto. Zdaj je že poldruge leto v postelji, a je kljub temu vedrega in veselega duha. Rojen je bil dne 18. maja 1813 v Tupeljeh na Krasu. Bil je 2 leti kapelan ranjega Lušina, potem 20 let stolni vikar v Gorici, 4 leta dvorni kapelan nadvojvode Karola Ludvika in zdaj že 37 let stolni kanonik. On je najstarejši med vsemi duhovniki v goriški nadškofiji, pa tudi v ljubljanski, tržaški, poreški in krški škofiji. Blagi gospod pozdravlja vse svoje znance in prijatelje ter želi vsem, naj bi dočakali njegova leta. Ob prički svoje 90-letnice je izročil 90 K. „Solskemu domu“ in 90 K. „Alojzijevišču“. Bog ohrani še mnogo let vrlega starčka!

Za „Šolski Dom“ so plačali predsedništvo: Ludovik Kumar, župnik v Biljani 30 K (enako za „Alojzijevišče“); v spomin nekdanjega prijatelja pokojnega prof. Sim. Rutar-ja, Anton Bratina, vikar v Doberdobu 10 K; 50 kron namesto venca na grob učenjaka prof. Rutarja, katerega obljuba, da letos sestavi zgodovino narodnih Senožeč, se žalibog ne more več izpolniti — Franjo.

Upravnemu je došlo: Tešimir v spomin ranj. prof. S. Rutarja K 15; tvrdka Saunig in Dekieva K 5.

Izpiti učiteljske uspobljenosti na e. kr. moškem učiteljšču v Kopru. — Izpiti so se vršili dne 4.—9. maja tega leta. Izpit z dobrim uspehom so nopravili sledenje: gg. Marčelja Anton, učit. v Brezovici; gospica Varzilič, učiteljica na Vrbovniku; Drejk Rojc, učitelj v Štaku; Erzetič Josip, učitelj v Kalu; Opašič Anton, učitelj v Boljunu, in Kobalé Karol, učitelj v Rogatcu.

Izpiti. — Te dni je bila vspobiljena za poučevanje angleškega jezika, sestra Bonaventura Kunst iz Trsta, učiteljica na zavodih sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Bohinjska železnica. — Dela bohinjske železnice od Podbrda do Št. Petra pri Gorici so že oddana. Prvih pet kosov ali lozov od Podbrda do Ajbe (km. 35.550 do 67.412) je dobila dunajska tvrdka Redlich in Berger, ostale štiri loze od Ajbe do Št. Petra (km. 67.412 do 92.850) ter zvezno črto 376 m s postajo južne železnice pa italijanska tvrdka Sard-Lenassi in tovarni. Glavni član te tvrdke je baje italijanski kapitalist Marsaglia v Turinu, kateremu se je pridružil italijanski inženir Sard in naš domačin Lenassi v Solkanu. Tvrda Redlich je gradila predarlsko, dolenjsko in druge železnice, je našim delavcem in najvišjim podjetnikom dobro znana, slovi pri vladu in v javnosti radi solidnega dela in točnega plačevanja.

Za prvih pet lozov je zahtevala tvrdka Redlich 15.081.000 K, tvrdka Sard

K manj; vendar se je vlada odločila za prvo tvrdko, ker je prepričana, da v grdem in težavnom svetu se da le za dobro plačilo kaj poštenega narediti in da le z visokim zneskom je mogoče izhajati, ne da bi delavec, voznike in druge preveč prisilki. Kjer podjetnik nima zasluga, ga tudi delavec in drugi ne morejo imeti. Tvrda Redlich je obljubila, da se bo v prvi vrsti posluževala domačih ljudij in živine. Enako izjavo je dala tvrdka Sard-Lenassi. Ta tvrdka zahteva za štiri loze, katere je dobila, K 5.857.000, in sicer je stavila za tri loze najnižje zahteve, medtem ko za deveti loz je zahtevala tvrdka Dittel za 54.000 K manjšo svoto. Smemo toraj pričakovati, da delo začne v kratkem in da zdravim ljudem ne bo majkalo dela v deželi skoz dobre dve leti.

Doklada za trgovinsko zbornico. — Trgovinsko ministerstvo je dovolilo, da sme trgovinska zbornica v Gorici v l. 1903 pobirati 13% doklado na pridobninski davek.

Laška prizmodarjava. — V zadnji številki našega lista smo poročali o smrti in pogrebu železniškega uradnika, g. Josipa Mlakarja, ki je služboval na postaji Rubije-Sovodnje. Tukajšnji „Corriere“ dostavlja k svoji notici, tičiči se smrti in pogreba zgoraj imenovanega železniškega uradnika, da se nadaja, da bodo vodstvo južne železnice poslalo na pokojnikovo mesto kakega Italijana. Pomisli je treba da leži postaja Rubije-Sovodnje v slovenskih občini in na čisto slovenskih tleh. Pri vsem tem pa hoče imeti prizmojeni „Corriere“ na imenovani postaji Italijana. Prepričani smo sicer, da se ne bo vodstvo južne železnice oziralo ne na željo „Corrierovo“, kakor tudi ne na naše opazke, ampak da bodo poslalo na postajo Rubije-Sovodnje uradnika, kakoršnega se mu bodo zdelo. Konstatirati smo pa hoteli s temi vrsticami le, kako nesrami so ti laški žurnalisti povsodi in pri vsaki priliki.

Kolesar povozil dijaka. — V nedeljo popoludne je povozil s kolesom M. K. iz Plavi 12-letnega dijaka Antona Maurija. Pri ti priliki pa se je tudi M. K. zavalil s kolesa, ter se baje še prečrnil na nogi.

Izpred sodišča. — 27-letni zidar Rudolf Černic iz Podgorje se je tako razsrdil, ko je po svojem povratku iz Dalmacije izvedel, da ga je zapustila ljubica ter se zaročila z drugim, da je v svoji jezi rabil tudi take izraze, ki so se smatrali za ražaljenje N. Vel. Zaradi tega se je moral te dni pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem zagovarjati in je bil konečno obsojen na 3 mesečno ječo.

Misterijozno aretiranje. — Pred tedni se je raznesla govorica po vespavski dolini, da je neki K., o katerem se je trdilo, da študira medicino, zadel bogato srečko in da je postal vsled tega velik gospod. Sinoči pa so omenjenega K. v neki tukajšnji kavarni aretirali, ker leti nanj suni, da ni prišel do bogatstva potom loterie, pač pa ne neki drugi način. Poleg K. so zaprli tudi nekega ž. jurista, ki je bil baje velik prijatelj K. Govori se o teh dveh, da sta si preskrbela denar pri raznih poštnih hranilnicah in mogoče tudi pri kaki slovenski posojilnici. Kako in kaj dokazala bo pa preiskava.

Iz Prvačine nam pišejo: Zavedni Prvački opozarjam g. Villata, naj se ozre, ko se pelje mimo pravške postaje na tablo, kjer stoji razločno in pravilno ime naše vasi napisano. On pa ima na svojih zavitkih napis: „Mahlmühle — L. Villat — Prebacina“. Mi pa bi želeli, da bi se glasil napis tako-le: „Mlin — g. Villat — Prvačina“.

Občinske volitve v Kozani. — Te dni se vrše v kozanski občini občinske volitve. „Naprednjaki“ napeli so vse moči, da bi spravili kozansko občinsko upravo v svoje roke. Volitev v tretjem volilnem razredu se je vršila v sredo, v četrtek in v petek. Kakor se nam poroča, so „naprednjaki“ v tem volilnem razredu podlegli. Danes se vrši volitev drugega in prvega volilnega razreda. Volilna borba je bajé jako vroča. Toliko za danes.

Iz Dornberga nam pišejo: Naše „kat. slov. izobraževalno društvo“ priredi na praznik Vnebohoda javno znanstveno predavanje o Balkantu in o nagodbi z Ogrsko in novem carinskem tarifu s posebnim ozirom na naše kmetijstvo. Za zabavo in poduk bosta vmes dve deklamaciji in pa govorček malega dečka. Upamo, da bo nas tudi naš pevski zbor razveseljeval s svojim petjem. Vstop je vsakemu prost. Prireditve se bo vršila v občinski hiši. Odbor.

Sadjarski shod in razstava črešenj v Prvačini. — V zadnjem času zavladalo je v našem vespavskem ljudstvu

bo donašalo pa sadjarstvo v resnici mnogo koristi, skrčiti moramo v prvi vrsti razno sadje samo na nekatere vrste, ki so za naše razmere najbolj primerne, a drugič skrbiti nam je, da se zboljša naša sadna kupčija. V ta namen vršil se bode prvi binkoštni praznik v Prvačini sadjarski shod. Na tem shodu razpravljalo se bode osobito o črešnji, ki je za goriške kmetovalce gotovo najbolj žlahtno drevo. Istočasno priredi se v Prvačini tudi razstava črešenj in drugega zgodnega sadja. Kdo hoče razstaviti priglasiti se mora čim prej pripravljalnemu odboru v Prvačini. Na shodu in razstavi sodelujejo razun prvačkega sadjarskega društva tudi druga podobna društva na Vipavskem.

Iz Brd nam pišejo: Ker so listi iz Gorice poročali o slani, kakor da bi bila ista po Brdih veliko škodo napravila, zlasti po briskih višavah kakor n. pr. Kojsko, Šmartno, Vedrijan, Gradno — mora se to sporočilo popraviti resnici na ljubo; kajli slana ni po višavah prav nobene škode napravila, ampak le po grapanah in nizkih poljih, a še tam ni posebnosti. Nadejamo se prav obilno sadja, lepe in bogate trgatve, ako nas kaka druga nesreča ne obiše.

Marijna družba v Kamnjah predi jutri dne 17. t. m. ob 4½ pooldne veselico z gledališčno igro „Sv. Neža“, petjem in deklamacijo. Dobikek od vstopnine je odmenjen za društveno zastavo.

Vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine v Boču bo imelo svoj prvi občeni zbor v nedeljo dne 17. t. m. v dvorani pri „Ekselju“ z naslednjim vsporedom: 1. Pozdrav predsednika; 2. Poročilo tajnikovo o delovanju društva; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Volitev novega odbora; 5. Morebitni predlogi v smislu § 40. društvenih pravil. — Začetek ob 3. uri pop. Odbor.

Najdene reči. — Marija Kumar je našla te dni zastavljali listek tukajšnjega „Monta“, na katerem je bilo zapisano, da je neko zastavil neki prstan za 4 K. Oddala ga je na policiji.

Manifestačni shod za ljubljansko vsečilišče. — Na Dunaju se je vršil v četrtek manifestačni shod za ustanovitev slovenskega vsečilišča v Ljubljani. Shod se je vršil v Katoliški Ressource I. Reichsrathstrasse 3. Udeležili so se ga vsi slovenski akademiki. Ker rektor dunajske univerze ni dovolil shoda na akademih tleh, je interveniral pri policijskem ravnateljstvu in to je dovolilo, da se vrši shod kot izredni občni zbor akademičnega društva „Slovenije“. Vabljeni so bili vsi slovanski poslanci. Kakor so poročali namesto listi je vlada kapitulirala pred Nemci in je vsled njih protestov obljubila, da se v varstvo nemškega značaja inomoškega vsečilišča, odpravijo iz Inomesta pravne italijanske stolice ter da se ustanovi pravna italijanska akademija v kakem drugem mestu in morebiti celo v Trstu ali pa v Gorici. Zato je pa to shod slovanskih akademikov popolnoma na svojem mestu in v pravem bipu, da se zopet opomnijo merodajni činitelji na našo opravičeno slovensko zahtevo.

Preiskava v Ljubljani. — Državno pravništvo v Zagrebu se je brzjavim potom obrnilo do državnega pravni

moralni držati jezik za zobmi, o tej sramoti domovine, ko bi največji njen sovražnik, nemški cesar, s porogljivim smehom okoli usten, jezdil po pariških ulicah, — takrat bi ti optimisti klicali nemškemu cesarju „hura!“ pa mešali ta klic s posmehljivim „živel republika!“ — Pesimistična glasila se nadalje morda niti ne motijo, ko trdijo, da obiski nemškega in angleškega vladarja veljajo svrhi osiguranja zaveznikov za slučaj vojne.

To možnost opravičujejo dogodki. Razmere na Balkanu niso take, da bi v očigled istih mogel kdo biti pravi optimist. Macedonija, Albanijska, Bolgarija in Srbija so značilne točke na političnem obzorju Evrope. O Franciji sploh smemo trditi, da so njene notranje razmere preludij k spremembam njene vnanje politike. Danes ali jutri v Franciji mora priti do mogočnih homatij, kar se da trditi z ozirom na velikanski odpor nacionalistov proti nastopom Combesove vlade. Da zamorejo postati nacionalisti nasledniki sedanja vlade, s tem dejstvom računajo tudi v Berolinu, s katerim namežikuje sedanja vnanja politika Francije.

V mednarodnem simpatizovanju, ki se je nekako pričelo izražati v vladarskih obiskih, pa igra danes Rim nekako glavno vlogo. Italijanskega kralja sta zaporedoma obiskala dva močnejša vladarja nego je on, na jesen pa se pričakuje obisk tudi ruskega carja. Italija plava v morju rastnosti, ker se hkrat — in to ne baš zaradi njene dvomljive vrednosti — zanimala zanje tako velika gospoda. Mladi italijanski kralj je ves srečen, ker taki obiski povzdujujo njegovo ime. Hkrat pa se mu pripisujejo velike politične zmožnosti, poleg tega pa se pripoveduje o njem, da snuje načrte, ki so vse drugo nego izraz priateljstva do Avstrije.

Obisk angleškega kralja v Rimu je pa zlasti rusko časopisje označilo na tak način, ki potrjuje novi tok italijanske politike nasproti naši monarhiji. „Vednosti“ omenjajo tradicionalno priateljstvo Anglije in Italije, „Novosti“ konstatirajo, da je za časa burske vojne Italija bila jedina velevlast v Evropi, ki zaradi te vojne ni kazala antipatijske krivične Angleške, a „Svet“ naglaša, da ni izključeno, da se je za bivanja angleškega kralja v Rimu določila složna akcija na Balkanu med Anglijo in Italijo, kar je seveda verjetno z ozirom na to, da med Anglijo in Italijo na Balkanu ne more biti nesoglasja, ker ne jedna ne druga nima ne narodnih in ne drugačnih opravičenih interesov tam doli, pač pa je med Avstrijo in Italijo spornih točk osobito v zadavi Albanije, katero hoče Italija za se in pa jadranskega morja. Anglija, da je na to stran zagotovila Italiji svojo podporo.

V avstrijskem časopisu je navstal nekak vihar vsled napitnice nemškega cesarja v Rimu.

Viljem II. je, namreč v svoji napitnici na nemškem poslaništvu, govoril samo o zvezi, ki obstoji med Nemčijo in Italijo, a ni se z besedico dotaknil trozvezje in Avstro-Ogerske in to v času, ko se Italija pripravlja, da udari na Vztok, ne meneč se za sporazum med Avstrijo in Rusijo.

„Reichswehr“ piše, da se je nalašč preziralo omeniti trozvezo, s čemer je nemški cesar sam dal spričevalo, kako malo veljave ima trozveza. Temu se ni čuditi, ker je Italija že davno spremenila svojo politiko nasproti habsburški monarhiji. Da grof Goluchowski ni tako boječ — meni „Reichswehr“ — bi moral že davno zahtevati revizijo zavezničnih odnosa med Avstrijo in Italijo. Moral bi bil izjaviti, da nastop Italije na Balkanu ni prav nič dosten zaveznicu, a še manj priateljice.

Vsakotliko je Albanija pozorišče, na katerem pleto intrige italijanski agentje. Iz vsega tega ni težko spoznati, da so prigovori proti italijanski politiki merjeni predvsem na adreso Nemčije, katera italijanske intrige na Balkanu podpira proti zakonitosti

demonstrativna. Viljema sta spremjala dva njegova sinova. Nemško časopisje pa z velikanskim navdušenjem piše o sprejemu, ki ga je Rim pripredil nemškemu cesarju.

Kar se tiče obiska angleškega kralja v Parizu, je vredno omeniti, da sprejem od strani pariškega prebivalstva ni bil tak, kakor ga je opisalo izvestno časopisje, ves sprejem je bil temveč od vladne klike naročen sijaj. De Ronde, glava nacionalistov, je moral porabiti vso svojo avtoriteteto v to, da je preprečil gibanje, ki se je v Parizu pripravljalo proti Edvardu VII. Cassagnac pa v svojem listu „Autorité“ pričuje pismo na angleškega kralja, v katerem pravi: „Vaša prisotnost v Parizu nas žali v srce in razburja vse domoljube. Vi ste nam moralni prizanesti s svojim obiskom in razumeti, da morete biti gost vladе te republike, nikdar pa gost Francoske“.

Orleanistička in legitimistička aristokracija pa se je ostentativno držala daleč od „svečanosti“. Najbolj da so se veselili obiska Edvardovega njegovi starznanci, s katerim je še kot princ Waleški prebil v Parizu toliko lepih dni in — noči....

Kar se konečno tiče obiska angleškega kralja in nemškega cesarja v Vatikanu, je treba poudariti kot pomen istega dejstva, da tako v Nemčiji, kakor i v Angliji napreduje katoličanstvo ter da je to faktor, s katerim morata računati oba protestantska vladarja, katera je prisilila moč katoliške ideje, da stojita z glavarjem sv. cerkve v dobrih odnosajih.

Dopisi.

Iz Dornberga. — Preteklo je že dve leti, kar so bila cenjena zemljišča, katera nam je pobrala vipsavska železnica, a do danes še nismo dobili odkupnine.

Vsem je še dobro znano, kako nizko nam je zemljišča cenil neki gospod z Vogrskega, kateri pa zdaj za furlana Naglosa prodaja nekdanje Coroninijevo posestvo pa silno visoki ceni. Je pač že tako, da kadar kmet kupuje, mu zagarajo kupno ceno kar se da visoko, kadar mu pa jemljejo, mora dati — rad ne rad — po najnižji ceni.

A da bi še to malo, kar so mu pri cenitvi odločili, že vendar enkrat prejel! Že dve leti čaka naš kmetič, že dve leti bodi v mesto popraševat, kedaj pride do plačila. Koliko ima tukaj nepotrebnih poti, ki niso brez stroškov, koliko zgubljenih dnin, ki mu jih nobeden ne plača. V mestu ga gonijo od Ponceja do Pilata, a do plačila vendarle ne pride, in tako se je že deset in dvajsetkrat vrnil žalosten domov k svoji stradajoči družini.

Kaj je gospodi, ki sedi pri bogatih mizah, kmet-trpin mar; ona ne pojmi kaj je pomanjkanje, kaj je siromaštvo. Vipsavska železnica je pa tudi — kakor je v obče koristna — marsikateremu pridemu poljedelcu naredila veliko škode.

Nekateri nimajo naprimer vsled železničnega nasipa v svoja razkosana zemljišča nobene poti, drugim dela voda radi premenjenih strug in odtokov pri njivah in travnikih mnogo kvara, tretjim se zemlja usipa in uséda.

Komisija za pregledovanje in cenitev škode ter zaščitanje pritožb je že davno na licu mesta vse pregledala, pritožbe poslušala, a menda samo poslušala in pregledala, storila pa nič, da bi bilo kmetu pomagano.

Za Boga! Povejte nam, kako naj pa pridemo v svoja zemljišča? Čez železnični tir in nasip nas ne pustijo, in ko bi nas tudi pustili, ali naj gnoj, orodje in drugo potrebno v svoje razkosane njive in travnike v zrakoplovu (balonu) čez nasip spravljamo, ali naj poljske pridelke z Elijevim vozom na dom dovažamo. Gospoda, nimamo ne enega ne drugega.

In če prizadeti posestnik poprašuje na merodajnim mestu, kedaj se mu napravi objavljeni most, steza, pot, kolovoz,

Tedaj naj se revež še pravda za svoje pravice z bogatim židom. Kdo si bo to upal, potem ko vé, kaj so oni dosegli, ki so se pravdali radi nizke cenitve zemljišča? Dalje, kmet plačuje davke od zemljišča, katerega mu je železnica že pred dvema letoma odvzela.

Znano je pa, da davkarija z davki ne čaka, ko je leto poteklo. Tu velja: Plačaj ali pa sekvester. In zdaj pojdi ubogi kmet, udolži se in plačaj davek od zemljišča, katerega že dve leti ne uživa, ker ni več tvoje. Pa se mi zna ugovarjati: saj dobi kmet ob svojem času povrnjeno, kar je za železnico plačal.

Prašam, ali dobi pa povrnjene tudi obresti, ki jih mora plačati od udolžene svote, s katero je davek za druge plačal. Ne verjamem. Sicer pa naj plačuje davek oni, komur tiče, to je pošteno.

Marsikateremu je tudi železnica pobrala jedino njivo, katero je imel, na kateri je prideloval živež za svojo družino vsaj za nekaj mesecov. A zdaj že dve leti ni ne njive ne denara. Kdor ne vé kaj je revščina in pomanjkanje, lahko čaka, a naš kmet je ubog, je potreben je pa tudi že čez vse sit tega čakanja. Merodajni krogi, ganite se torej ter pripravite kmetu-trpinu pot, da pride že vendar enkrat do svoje pravice — do svojega plačila.

Posestnik.

Iz Prvačne. — V Prvačino, dne 31. maja do 2. junija, to je prvi, drugi in tretji binkoštni praznik, pride se ogledat razstavo črešenj in nekaj vin. V prostorih g. Vin. Gregoriča pokazuje sadarska društva vipsavske doline, kaj zamore um in dlan. Vsi sloji napredujejo, se združujejo, stremijo po virih, kako bi si zboljšali gmotno stanje, le kmet je največji siromak. Zakaj? Ker se ne gane spod krova svoje strehe! Kmet! ven v javnost. Okleni se prijateljev, ki te bodrijo z nasveti! Pokaži svojo veljavo in moč. Žalibog, da je dandanes mnogo sovražnikov, proti katerim se mora kmet bojevati za svoj obstanek. Ti so: vinska klavzula, trtna uš, razni črvi, ki nam po končajo sadno dreve in vremenske nezgode. Pa ne samo ti sovražniki stope na poti napredku kmetijstva, ampak zdoli se večkrat, da ne more kmet svojih pridelkov spraviti v denar. Snujmo torej shode, ter poučujmo se medseboj, kako bi zatrla naše nasprotnike in sploh vse nepriljivosti, ki zavirajo razvoj in napredek našega stanu. Ti shodi naj bodo razstave, da vidimo v dejanju, kako nam je napredovati. Smoter takih razstav naj bi bil, ljudstvu priporočiti najbolje vrste tega ali onega sadu. Radi se udeležujmo raznih veselic, kjer se prepeva, svira, kjer poslušamo govornike ali kratkočasne igralce na odru — dušni užitek. Obiskujmo tudi kmetijske veselice, kjer se nam nudi pa — gmotni užitek, naše blagostanje. Lepa prilika se nudi izletnikom, ki se udeleže veselice v Ajdovščini, da si mimo grede lahko ogledajo razstavo v Prvačini. Kdor želi kaj razstaviti, naj dopošlje vsaj do 30. t. m., t. j. do sobote dopoldne.

Odbor.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi seji poslanske zbornice se je posl. Abramowicz brido pritoževal, ker se poslanci tako malo brigajo za parlamentarno delo, da jih ni bilo pri zadnji seji niti toliko navzočih, da bi zamogla biti zbornica sklepčna. Pritoževal se je tudi nad počasnim delovanjem raznih odsekov. Krščansko socijalni in konservativni poslanci so interpelirali načelnega ministra zaradi dogodka na politehniki in je trdil, da so izzvali izgrede krščansko misleči dijaki s tem, da nosijo na prsi znake akademičnih društev, čeravno ne priznavajo in so zoper viteške nazore akademikov, ko je v njih društvenih izključen dvoboj. Naučni minister je na te interpelacije koj odgovoril in je imenoval izgrede na politehniki, ki se

provzročiteljem izgredov postopalo z vso strogostjo. Posl. Stein je predlagal, naj se otvari debata o tem ministrovem odgovoru. Ta predlog je zbornica sprejela. Potem je sledilo glasovanje o nujnem predlogu posl. Stranskega v zadevi olomuškega nadskoфа dr. Kohna. Predlog Stranskega je bil sprejet. — Ker je ministerski predsednik dr. Körber v jedni zadnjih sej posl. zbornice rekel, da se mu ne zdi umestno odgovoriti na interpelacijo, katero je stavljal posl. Bianchini glede dogodka na Hrvatskem, je posl. Bianchini v torkovi seji stavljal do zborničnega predsednika vprašanje, v katerem trdi, da je ministerski predsednik s tem, da ni dal odgovora na njegovo interpelacijo, ne da bi povedal zakaj, kršil zbornični opravilnik ter ob jednem pravico ljudskih zastopnikov v državnem zboru. Dočim je ves političen svet prepričan, da uplivajo dogodki na Hrvatskem neugodno na celokupno našo monarhijo, je ministerski predsednik tako kratkoviden, da tega priznati noča. Po govornikovem mnenju, naj bi skrbeli naši državniki raje za mir in red v lastni hiši, ne se pobrgali za to, kako naj se mir in red napravita v Macedoniji. Zbornica je potem prešla k dnevnemu redu in je v vseh treh branjih vzprejela zakonski načrt glede odprave uradniških kavcij.

V tej seji je stavljal dr. Susteršič s tovariši interpelacijo, zaradi obsodbe „Slovenčevega“ odgovornega urednika Rakovca in dr. Lampeta, katero priobčimo prihodnjie.

Češki narodni svet.

Kakor Nemci, ustanove tudi Čehi na Češkem narodni svet. Ta narodni svet bo obstojal iz vseh čeških narodnih strank in bo podpiral in pospeševal vse skupne češke interese.

Hrvatski nemiri v ogrskem parlamentu.

V ogrskem parlamentu so bili v torki burni prizori zaradi nemirov na Hrvatskem. Posl. Barnabas se je zdelo premalo to, kar počenjajo madjarske oblasti s Hrvati in bi mu bilo najljubše, da bi se poslala nad njem celo armada, ki bi jih postreljala. Trdil je tudi v svoji nesramnosti, da se Hrvatje k nemiru hujskajo z Dunaja, kakor da bi k nemiru ne dalo dovolj povoda brutalno postopanje madjarskih oblasti v Hrvatski. Ministerski predsednik pl. Szell pa je nehotje priznal, da postopa hrvatški banditi dovolj stogo nasproti Hrvatom ter da ima na razpolago dovolj vojaštv.

Dogodki na Hrvatskem.

V torki so demonstranti v Zagrebu pobili vsa okna madjarske šole, nahajajoče se blizu kolodvora državnih železnic. Poslopje, v katerem se nahaja obratno vodstvo državnih železnic, bilo je pa vse pomazano z nekim černilom. — Iz Belovarja so pripeljali te dni v Glognico 84 oseb, moškega in ženskega spola. Vklejeni so bili po dva in dva skupaj. Bile so to one osebe, katere so arretirali za časa izgredov v Križevcih. — Natančna in resnična poročila o dogodkih na Hrvatskem je danes prav težko dobiti, kajti policija, nahajajoča se vedno na poštah, odpira vsa pisma ter jih konfiscira, ako se v njih opisujejo izgredi. Tako je policija iz konfisciranih pisem doznaла tudi o nameravanih demonstracijah, ki so se imale vršiti med 9. in 10. majem. Na Sušaku je policija prepovedala zbirati se po mestnih ulicah in večjih gručah. Isto tako morajo biti že ob 8. uri zvečer zaprte vse gostilne in krčme in sploh vse javne lokale. Vojaštvo je odšlo v Delnice in v Hreljin, ker so tudi tam nastali nemiri. Tudi v Senju se boje nemirov in so tudi tje postali vojake. Madjari, stanojuči na Sušaku, preseliti se hočejo na Reko. Železniški madjarski uredniki v Zagrebu so istotako pričeli akcijo, da bi se obratno vodstvo državnih železnic preneslo iz Zagreba na Reko. — V Bakru so v torki zvečer pobili vsa okna na železniškem kolodvoru ter odnesli madjarske napise. Ker se je raznesla govorica, da nameravajo na železnični med Reko in Karlovcem odpraviti železniške tire, je ob tej železniški progi nastavljen vse polno vojakov. — Med ponedeljkom in torkom so se vršili hkrat nemiri na 20 krajih. — Kolikor se je moglo doznavati, je bilo do sedaj 17 oseb deloma ubitih, deloma nevarno ranjenih s puškami in z bodali. Lahko ranjenih oseb pa je bilo na več stotin. Sploh vre po celi Hrvatski strašno in ni ga dne, da ne bi se v jednem ali v drugem kraju prelivala kri. Vojaštva pa je vse polno po deželi. — V torki zvečer so se ponovili izgredi na Sušaku. Množica je napadla s kamenjem vlake, dohajajoče z Reke. Pri tej priliki je bil ranjen neki orožnik. Isto tako je množica s kamnjem napadla onega sodnika, ki je isti dan predpoludne obsodil nekaj izgrednikov. — Železniško osebje se je branilo

Računski sklep „Centralne posojilnice“ v Gorici

za drugo upravno leto 1902.

Denarni promet.

Sprejemki	Kron	vin.	Izdatki	Kron	vin.
Račun glavnih deležev	3.600	—	Račun hranilnih vlog	107.595	57
” opravilnih deležev	290	—	” obresti od hranilnih vlog	1.080	48
” pristopnin	193	—	” posojil na osebni kredit in zastave	46.477	27
” hranilnih vlog	385.049	18	” posojil na vknjižbo	153.043	83
” posojil na osebni kredit in zastave	21.832	80	” posojilnih obresti	114	26
” posojil na vknjižbo	12.394	04	” obresti od posojil na vknjižbo	—	53
” posojilnih obresti	9.193	74	” zamudnih obresti	—	22
” obresti od posojil na vknjižbo	16.624	75	” upravnih stroškov	6.072	04
” zamudnih obresti	143	—	” inventarja	139	37
” efektnih obresti	252	—	” knjig in tiskovin	10	50
” upravnega prispevka	1.894	51	” tekoči	803.389	66
” tekoči	671.480	12	” tekočih obresti	297	01
” tekočih obresti	863	85	blagajne: gotovina za l. 1903	10.266	29
” obresti od hranilnih vlog	11	35			
” blagajne: gotovina iz l. 1901	4.664	69			
	1,128.487	03		1,128.487	03

Promet:

Sprejemki	K 1,128.487·03
Izdatki	„ 1,118.220·74
	K 2,246.707·77

Račun zgube in dobička.

Zguba	Kron	vin.	Dobiček	Kron	vin.
Račun posojilnih obresti	304	13	Račun posojilnih obresti	10.791	90
” obresti od posojil na vknjižbo	206	90	” obresti posojil na vknjižbo	18.512	39
” tekočih obresti	13	33	” zamudnih obresti	142	78
” obresti hranilnih vlog:			” tekočih obresti	2.189	39
Izplačane: . . . . . K 1.069·13			” pristopnin	193	—
Kapitalizovane: . . . . . „ 21.993·56	23.062	69	” efektov: kurzna razlika	141	—
” upravnih stroškov	6.072	04	” efektnih obresti	252	—
” inventarja: 20% odpis	203	—	” upravnih prispevkov	1.894	51
” knjig in tiskovin: 20% odpis	239	06			
” bilance: dobiček	4.015	82			
	34.116	97		34.116	97

Račun bilance z dne 31. decembra 1902.

Imovine	Kron	vin.	Dolgovine	Kron	vin.
Račun posojil na osebni kredit	182.909	70	Račun glavnih deležev	22.400	—
” posojil na vknjižbo	401.307	68	” opravilnih deležev	1.200	—
” obresti od posojil na vknjižbo:			” hranilnih vlog:		
Zaostale obresti za l. 1902	3.205	46	Stanje: . . . . . K 655.462·51		
” posojilnih obresti:			Kapital. obresti: „ 21.993·56	677.456	07
Zaostale obresti za l. 1902	1.355	85	” obresti od posojil na vknjižbo:		
” efektor	7.082	—	Predplačane obresti za l. 1903	3.728	82
” efektnih obresti	42	—	” posojilnih obresti:		
” inventarja	811	72	Predplačane obresti za l. 1903	1.802	36
” knjig in tiskovin	956	—	” tekoči:		
” tekoči:			Stanje: . . . . . K 87.384·28		
Stanje: . . . . . K 188.558·77			Kapital. obresti: „ 2.076·04	89.460	32
Kapit. obresti: „ 3.685·26	192.244	03	” reservnega zaklada	117	34
” blagajne:			” zgube in dobička:		
Stanje koncem l. 1902	10.266	29	Dobiček	4.015	82
	800.180	73			

Trtorejci, pozor!!

Ne zamudite ugodne prilike cenega nakupa
gumijevih vezij za cepljenje. Domača tvrdka

Konjedic & Zajec, Gorica,

pred nadškofijo štev. 5., Vam nudi iste
in sicer 1 kilogram stane 19 kron, na drobno
po 20 stotink radi opustitve.

V najem se odda pod zelo ugod-
nimi pogoji enonadstropna hiša
z vrtom ob šempeterski cesti
v Št. Petru. Natančneje se po-
izve pri tartošnjem županstvu.

Anton P'ečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

priprava bela
in črna vina
iz vrapavskih,
furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razposilja po zele-
znicah na vse kraje avstro-egerske monarhie
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo posilja
tudi vzorce.

Tomaž Huala,

trgovac z lončarskimi, por-
celanskimi in steklarskimi
izdelki, v Gorici na Travniku
h. štev. 8, (prej Weidlich)

se priporoča sl. občinstvu v mestu
in na deželi z zagotovilom
točne in solidne postrežbe, ope-
raje se na svoje obilno znanje
v tej stroki kot večletno usluž-
benece v trgovinah gg. Sturli
in Monari na Travniku.

Vse po najnižjih cenah !!

urar c. kr. državnih
železnic, Gosposka
ulica š.25, Gorica,

priporoča svojo ve-
liko zalogu srebr-
nih in zlatih naj-
boljših švicar-
skih ur in ve-
rižje po naj-

450 na-
prej, zlate ure od gld.
20 naprej, za
gospodične in
sicer zlate od 11
gld. naprej. Spre-
jema tudi v popra-
vo vsakovrstnih ur.

Vsako popravo ga-
rantira eno leto. —
Delo solidno. Se prip-
roča svojim c rojakom.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
sprejema hranilne vloge, katere ob-
restuje po 4½ polmesecno; nevzdignene obresti pripisuje konec leta
h glavnici. Rentni davek plačuje poso-
jilnica sama.

Daje posojila udom na osebni
kredit po 6% in na vknjižbo po 5%.

Sprejema člane z glavnimi deleži
po 200 K in z opravilnimi
deleži po 2 K.

Otvarja članom tekoče račune,
katere obrestuje po dogovoru. Za nala-
ganje in vracanje so na razpolago po-
ložnice c. kr. poštne hranilnice, tako da
je mogoče poslati denar brez poštih
stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8-12.
ure zjutraj in ob pondeljkih in četrtkih
tudi popoldne od 2-4 v ulici Vetturini 9.

Anton Kuštrin

Gosposki ulici h. štev. 25,
priporoča čestiti duhovščini in slavnemu
občinstvu v mestu in na deželi svojo
trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo:
Santos, Sandomingo, Java, Cejon, Porto-
rico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu
istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju
Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3
4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in
druge vrste, namreč po ½ kila in od 1
funta. Testenine iz tvornice Žnideršič &
Valenčič v II. Bistrici. Zveplenje družbe
sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga
mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v
Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razposilja v zaboljkih
najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Jakob Miklus,

trgovac z lesom in opeko, zaloga
vsakovrstnega trtega in mehkega
koroškega in kranjskega lesa ter
pohištva, rakev (trug), vinskih po-
sod, stiskalnice za vino in sadje
vsake velikosti

v Pevmi,

za Soškm mostom, p. Gorica,
priporoča p. n. občinstvu svojo
bogato zalogo, zagotavlja naj-
hitrešo postrežbo in jako nizke